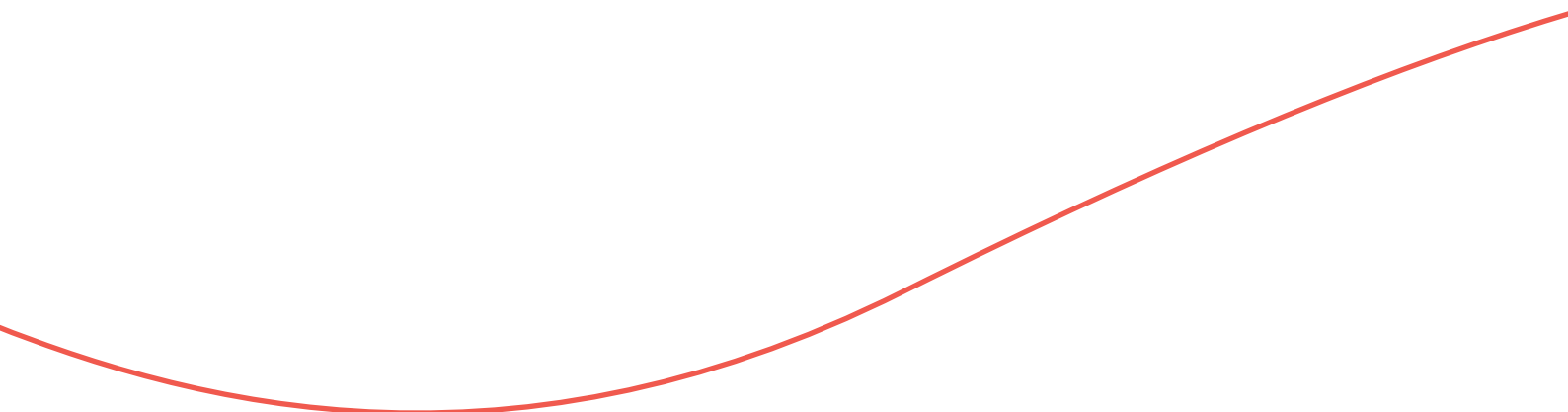

Domácí násilí jeho prevence a řešení v církvi

PŘÍRUČKA PRO SBORY

Třetí vydání vytvořené pro Restored–UK, autoři Carolina Kuzaks-Cardenasová, Bekah Leggová a Esther Sweetmanová;

Design: Rogfrog Creative | rogfrog.co.uk

Přispěli: Georgie Laneová, Melissa Harrisonová, Ollie Lampingová a kolegové v thirtyone:eight, Josephine Wakelingová, Mandy Marshallová a Natalie Collinsová.

První české vydání vytvořené pro Českou evangelikální alianci, z. s.

Překlad: Radka Brahová

Přispěli: Jiří Unger, Ráchel Bícová, Johana Vraštilová, Leendert Wolters, Jana Macková

Redakce: Věra Pellyová

Grafická úprava: Eva Macková

Děkujeme organizaci Profem za konzultaci legislativní části.

Vydáno se svolením Restored UK.

© Český překlad, 2023

Česká evangelikální aliance, z. s.

Na Žertvách 783/23

180 00 Praha 8

info@ea.cz

www.ea.cz

domacinasili.ea.cz

ISBN 978-80-11-03315-6

Předmluva

Kdyby se nám někdo v naší církvi svěřil, že je obětí domácího násilí, věděli bychom co dělat? Tato otázka stála za vznikem tohoto materiálu, jehož cílem je poskytnout nástroj, jak prakticky a pastoračně reagovat v situaci, kdy se jako církve s oběťmi, ale i s pachateli domácího násilí setkáme.

Domácí násilí je přitom problémem, který se týká všech vrstev společnosti. V České republice se uvádí, že se obětí domácího násilí někdy stalo až 16 % lidí. V 91 % případů se jedná o ženy.¹ Podle průzkumů se toto číslo během nedávných lockdownů ještě zvýšilo. Každá pátá žena zažila nějakou formu domácího násilí.²

Je těžké si připustit, že k domácímu násilí může docházet i v našich církevních společenstvích, ale je životně důležité, abychom před tímto fenoménem nezavírali oči. To, jak na tyto případy reagujeme, utváří kulturu našich sborů a má obrovský dopad na ty, kteří v našich společenstvích a sborech domácí násilí zažili. Paradoxně právě proto, že je pro církve manželství tak nedotknutelné a důležité, se nám o tématu domácího násilí těžko mluví a stigma a stud, které je obklopují, přispívají k jeho ještě větší skrytosti. Někdy je domácí násilí navíc teologicky ospravedlňováno, nedokážeme se mu účinně postavit nebo příliš snadno uvěříme zdánlivému pokání násilníka.

Věřím, že církve může být bezpečným místem a důležitým zdrojem pomoci a uzdravení pro všechny, kteří jsou zasaženi domácím násilím.

Jiří Unger – tajemník ČEA

¹ <https://english.radio.cz/domestic-violence-czech-republic-8067022>

² <https://www.expat.cz/czech-news/article/domestic-violence-during-covid>

Obsah

Předmluva	3
Obsah	4
Úvod	8
Bezpečí na prvním místě	9
Reakce opírající se o komunitu	9
Domácí násilí a demografické charakteristiky	9
Proč je důležité mluvit o domácím násilí ve sborech a církvích	10
Terminologie	10

Domácí násilí

Co je domácí násilí	11
Kontrola a nátlak	12
Typy násilí a týrání	13
Fyzické násilí	13
Sexuální násilí	13
Výhrůžné chování	13
Ekonomické zneužívání	13
Psychologické týrání	13
Citové týrání	13
Duchovní násilí	13
Co je duchovní násilí	14
Kdy k domácímu násilí dochází?	15
Další faktory	16
Jak se domácí násilí projevuje v důvěrném vztahu?	17
Cyklus násilí	18
Charakteristiky násilí a týrání	20
Výskyt domácího násilí	21
I v církvi	21
Výskyt a dopad	21
Povědomí o domácím násilí v církvích	22
Situace v České republice	22

Kdo zažívá domácí násilí?	23
Domácí násilí a dospívající	23
Domácí násilí a děti	24
Jaké jsou známky domácího násilí?	25
Známky domácího násilí u dětí	26
Běžné nesprávné představy	27
Právní rámec	29
§ 199 Týrání osoby žijící ve společném obydlí	29
Další trestné činy, které se mohou dít v souvislosti s domácím násilím podle trestního zákona č. 40/2009 Sb.	29
Trestní řízení	30
Institut vykázání ze společného obydlí	31

Jak se může církev postavit domácímu násilí

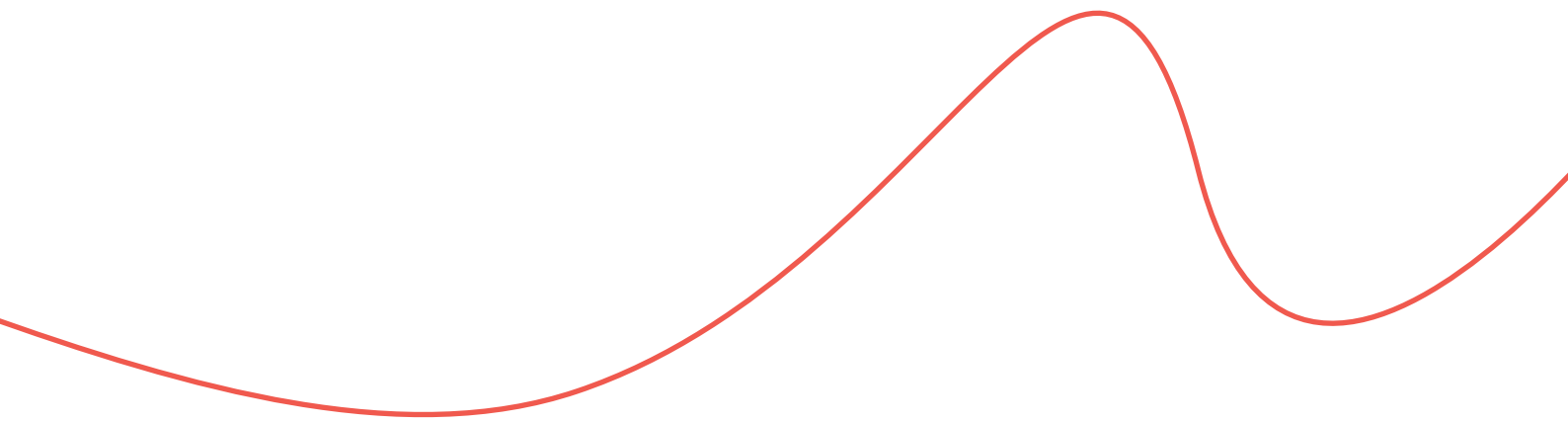
Podporovat, reagovat, rozpoznat	33
Jak dobře reagovat na tuto problematiku	34
Práce na prevenci	34
Mluvte o zdravých vztazích ve všech věkových skupinách ve sboru a církvi	34
Uveďte informace o násilném chování už v manželské přípravě	35
Mluvte o mužství připomínajícím Krista	36
Zvyšování povědomí	36
Bezpečný prostor	37
Poskytování pomoci a podpory	38
Navazování partnerství	38
Jak správně reagovat na oběti/lidi, kteří prožili domácí násilí	40
Prvotní informace ze strany oběti	40
Jak řešit situaci, kdy se dozvíte o domácím násilí	42
Rámec pro nakládání s poskytnutými informacemi	43
Vezměte na vědomí	43
Reagujte	43
Předejte do péče	44
Zaznamenejte si	44

Co dělat a nedělat při pomoci oběti/osobě, která prožila domácí násilí	45
Co dělat	45
Co nedělat	45
Jak jednat správně v situaci, která se týká dětí	46
Jak může církev/organizace pomoci dítěti nebo mladistvému v této situaci?	47
Jak správně reagovat v případě, že pachatel chodí do vašeho shromáždění	48
Věci, které je potřeba zvážit ve vztahu k obnově	48
Profesionální pomoc	49
Pastorační podpora	50
Pomoc pachateli domácího násilí	50
Co dělat a co nedělat při pomoci pachateli domácího násilí	51
Co dělat	51
Co nedělat	51
Co když patří do stejného sboru?	52
Pokud si oběť/osoba, která prožila domácí násilí, nepřeje ve vztahu setrvat	52
Pokud si oběť/osoba, která prožila domácí násilí, není jista, zda chce ve vztahu zůstat	52
Když se oběť/osoba, která prožila domácí násilí, rozhodne zůstat ve vztahu	52
Proč není odpovědí poradenství, mediace nebo manželské kurzy	53

Teologické zamyšlení

Studium Genesis	55
Genesis 2 a 3: Co se stalo pak?	55
Ženy jako pomocnice?	56
Mohou za to ženy?	56
Manželové jako vládci?	57
Příběhy o hrůzách ve Starém zákoně a Boží mlčení	57
Ježíš přinesl ženám důstojnost	58

Ježíš obnovuje – Lukáš 8,40–48	58
Ježíš dává důstojnost – Jan 4,1–30	58
Ježíš osvobozuje – Jan 8,1–11	59
Základní otázky	60
Neměly by se manželky prostě podřizovat svým manželům?	60
Může manžel znásilnit svou manželku?	60
Nemáme přijímat utrpení?	60
Copak Bůh nemá v nenávisti rozvod?	61
Zdroje pro použití v rámci bohoslužby	62
Čtení založené na Matoušovi 25,35–46	62
Vyznání	62
Modlitba	62
Charta ohledně domácího násilí	63
Rejstřík organizací a služeb	
Pro oběti násilí	64
Seznam intervenčních center	64
Pro děti	65
Pro pachatele násilí	65
Seznam doporučené literatury	66
Užitečné weby	66

Úvod

Domácí násilí je problém, který má dopad na všechny oblasti společnosti. Abychom mu udělali přítrž, musí spolupracovat celá komunita a církev je její nedílnou součástí.

Církev jako instituce i jako skupina lidí, kteří se pravidelně setkávají, má zásadní úkol na tento problém správně reagovat a napomáhat k nutným změnám, jež mu mohou zabránit.

Jsme povoláni, abychom byli „solí a světlem země.“ Domácí násilí ničí samotné pojivo vztahů. Zazářit světlem do temnoty panující za zavřenými dveřmi a vnést do této problematiky jasno je nezbytnou součástí našeho svědectví v komunitách, jimž sloužíme.

V roce 2018 požádala organizace Restored ve Spojeném království univerzity v Coventry a Leicesteru o provedení základní studie o postojích účastníků bohoslužebných shromáždění k domácímu násilí a o jejich zkušenostech s tímto jevem. Tento výzkum ukázal, že ačkoli většina respondentů (71 %) měla za to, že domácí násilí je problém v rámci celé společnosti, méně než 38 % si myslelo, že je to problém přítomný i v jejich církevním společenství. Výzkum však odhalil, že jeden ze čtyř lidí, kteří přicházejí na bohoslužby, domácí násilí reálně zažil. Znepokojivé je, že jen dvě osoby ze sedmi dotazovaných považují své společenství za dostatečně připravené, aby si dokázalo poradit s informací o domácím

násilí, když k němu dojde. I když zde zatím neexistuje obdobná studie, data ukazují, že se s domácím násilím setkávají i lidé, kteří navštěvují českou církev.³

Tyto statistiky naznačují, kolik je toho zapotřebí udělat, abychom v našich sborech zajistili potřebnou podporu zvláště obětem domácího násilí, a to nejen v zajištění jejich bezpečí, ale také v tom, aby jejich život znovu získal plnost, kterou Bůh zamýšlel.

„Sloužím ve svém sboru a věnuji se pastorační péči. Nedávno jsem se setkala se ženou, která už dlouhá léta žije v manželství plném násilí. V církvi se setkala s nedostatečným porozuměním a postoji, které v otázce řešení násilí nijak nepomáhaly. Velice se jí ulevilo, když jsem s ní navázala kontakt. Konečně tady byl někdo, ke komu může být upřímná a kdo jí rozumí. Po letech izolace, deprese a násilí konečně našla někoho, kdo je ochoten jí pomoci.“

Osobní svědectví

³ Dvořáčková, J (2017), Analýza existujících výzkumů v ČR v oblasti partnerského násilí, str. 77.

Tato příručka má za cíl:

- zvýšit povědomí o domácím násilí, jeho důsledcích a porozumění této problematice (str. 11–28),
- poskytnout jasné a stručné informace o právním rámci problematiky (str. 29–31),
- navrhnout způsoby řešení při oznámení a podpoře obětí domácího násilí (str. 32),
- poskytnout způsoby, jak správně reagovat, když násilník navštíví bohoslužbu či církevní společenství (str. 47–48),
- poskytnout materiály k teologickému zamyšlení (str. 54–63),
- poskytnout užitečné kontaktní informace (str. 64–66).

Příručka, kterou držíte v rukou, se zaměřuje na násilí ze strany partnera. Zdůrazňuje roli církve a klade otázky, jak naše teologie, liturgie a pastorační péče mohou posilovat přesvědčení, která legitimizují násilné chování.

Tento materiál chce nastínit problematiku domácího násilí a možnosti, jak na ně vhodně reagovat, když se k nám dostane informace, že k němu dochází. Nejedná se tedy o komplexní zdroj, který by měl za cíl plně vybavit čtenáře dovednostmi, jak reagovat na situaci domácího násilí nebo individuálně pracovat s tím, kdo se ho dopouští. Vždy doporučujeme, aby sbory předaly dotyčného do péče místních odborníků na tuto problematiku, spolupracovaly s nimi a současně poskytovaly dobře informovanou pastorační péči.

Bezpečí na prvním místě

Základním principem, kterým se řídí jakákoli snaha o pomoc oběti nebo člověku, který prožil domácí násilí, je bezpečí. Je zcela zásadní vědět, že obětem/přeživším hrozí největší riziko zranění poté, co o situaci informují, a v období, kdy hledají pomoc (více informací najdete na str. 43–44).

Realita domácího násilí znamená, že riziko ohrožení je větší, když oběť/přeživší uvažuje o tom, že pachatele opustí, nebo k tomu již podniká kroky. Riziko pro lidi trpící domácím násilím a případné děti ve vztahu se také zesiluje po informování a odchodu od pachatele.

Pokud podpora oběti nebo člověka, který prožil domácí násilí, nebude založena na vyhodnocení jejího bezpečí a naslouchání jejímu hodnocení situace, může to pro ni přinést nezamýšlené negativní a nebezpečné důsledky.

Reakce opírající se o komunitu

I když se církve do řešení problému domácího násilí zapojí, nemusí v tom být zdaleka sama. Odborné znalosti ohledně pomoci obětem a lidem, kteří prožili domácí násilí, a práce s pachateli má celá řada organizací.

Doporučujeme církvím, aby s těmito organizacemi pravidelně spolupracovala a doprovázela oběti, když budou v péči specialistů. Pomoc oběti s navázáním kontaktu s dostupnými podpůrnými službami v místní komunitě je někdy to nejlepší, co církve může udělat.

Domácí násilí a demografické charakteristiky

Obětí nebo člověkem, který prožil domácí násilí, se může stát kdokoli. Důkazy však ukazují, že domácímu násilí jsou nepřiměřeně často vystaveny ženy a většina pachatelů jsou muži. Potvrdila to i naše základní studie, kde 90 % osob, které se dopouštěly domácího násilí, byli muži.

K domácímu násilí dochází na všech úrovních společnosti. Není zde rozdíl mezi rasami, úrovní vzdělání, etnickým původem ani náboženským vyznáním. Dochází k němu v rodinách i v partnerských vztazích, s dětmi i bez nich.

Víra však hraje roli. U věřících partnerů se ukazuje nižší pravděpodobnost, že budou původci fyzického domácího násilí.⁴ Také však bylo zdokumentováno, že věřící ženy v některých případech zůstaly déle ve vztahu s násilníkem kvůli své křesťanské víře.⁵

⁴ Dvořáčková, J (2017), Analýza existujících výzkumů v ČR v oblasti partnerského násilí, str. 77.

⁵ Shannon-Lewy, C. a Dull, V. (2005) The response of Christian clergy to domestic violence: help or hindrance?, Aggression and Violent Behavior, 10(6): str. 647–59.

Pokud k domácímu násilí dochází v církvi, mohou násilníci a někdy i církevní vedoucí používat Písmo jako „zbraň“, aby donutili ženu zůstat a podrobit se zneužívání. Na druhou stranu se ovšem také ukazuje, že víra pomáhá obětem/lidem, kteří prožili domácí násilí, situaci zvládnout a hraje zásadní roli v jejich zotavování a obnově.⁶

Během let naslouchání obětem/přeživším jsme byli svědky toho, že v mnoha případech týrání neskončilo tím, že oběť od pachatele odešla. Taktika se změnila a jakákoli příležitost ke kontaktu, například společná péče o děti, může být násilníkem využita k tomu, aby na oběť dál vyvíjel nátlak a ovládal ji. V okamžiku, kdy cesta k uzdravení začala, to nezbytně neznamená, že je vše vyřešeno. Církev může oběť/přeživšího na této cestě k uzdravení doprovázet.

Proč je důležité mluvit o domácím násilí ve sborech a církvích

Církev je významná sociální instituce, která je přítomna ve více komunitách a sociálních vrstvách než kterákoli jiná. Církev tedy hraje důležitou roli v prevenci domácího násilí. Může začít tím, že bude napříč věkovými skupinami zastoupenými v našich komunitách mluvit o zdravých vztazích a o tom, jak vypadají, bude zdůrazňovat princip stvoření, podle kterého byli muži a ženy stvořeni se stejnou hodnotou, schopnostmi i zodpovědností jako spolunositelé Božího obrazu.

Církev by měla být v čele zvyšování povědomí a prolamování mlčení, studu a stigmatu, které se s touto problematikou úzce pojí. Musíme vytvořit podporující prostředí, které obětem nabídne možnost uvědomit si, co se jim děje, a v bezpečí o tom promluvit, protože si budou jisty, že se jim dostane vhodné pomoci.

A konečně věříme, že domácí násilí je hřích, protože je v rozporu se vším, co Ježíš učil o lásce a co ve svých vztazích ukazoval jako vzor. Přináší zkázu do životů obětí, jejich

dětí i těch, kteří se násilí dopouštějí. Úkolem vedoucích v církvi je pomáhat těm, které vedou, aby žili ve svobodě, kterou lze nalézt v Kristu. To nemůžeme udělat, pokud se rozhodneme dívat se jinam. Kristus přišel na svět, aby nám dal život, a to život v hojnosti. Domácí násilí nám všem brání žít v plnosti tohoto daru.

Terminologie

Termín oběti/osoby, které prožily domácí násilí nebo oběti/přeživší používáme proto, abychom vyjádřili, že lidé trpí domácím násilím v důsledku jednání násilníka, ale také že navzdory němu žijí dál.

V tomto materiálu jsou jako „oběti/přeživší“ označovány ženy a jako „násilníci/pachatelé“ muži, protože se jedná o nejčastější projev domácího násilí.⁷ Literatura mluví o tzv. genderové asymetrii, která je pro tuto problematiku charakteristická. Domácí násilí je forma genderově podmíněného násilí, kterému bývají s největší pravděpodobností vystaveny ženy. Jde nám také o uznání faktu, že mnoho žen čelí genderově specifickým teologickým překážkám, které jim brání v církvi o domácím násilí promluvit.

Plně uznáváme, že muži mohou být „oběťmi/přeživšími“ a že ženy mohou být „násilníky/pachatelkami“. Uvědomujeme si také, že muži čelí genderově specifickým překážkám při informování o domácím násilí. Informace v tomto materiálu se vztahují na všechny situace, kdy k domácímu násilí dochází.

Přestože se tento zdroj zaměřuje na násilí mezi partnery, používáme tento pojem a pojem domácí násilí zaměnitelně. Jedná se o běžný způsob, jak je tato problematika označována v odborné literatuře i v širší společnosti.

Český právní řád pro domácí násilí používá termín „týrání osoby žijící ve společném obydlí“, které je trestným činem.

⁶ Anderson, K. M. Renner, L. a Danis, F. S. (2012) Recovery: resilience and growth in the aftermath of domestic violence, *Violence Against Women*, 18(11): str. 1279–99.

⁷ ONS Domestic abuse victim characteristics, Anglie a Wales: verze březen 2019.

Co je domácí násilí?

Domácí násilí není jen fyzické násilí. Jde o ovládnutí oběti/přeživší osoby intimním partnerem. Jedná se o komplexní problém vznikající různými způsoby a je nezbytné si uvědomit jeho hluboký dopad na životy obětí/přeživších, případných dětí v domácnosti i samotného pachatele. Jedná se o závažnou záležitost, která může vést k odsouzení za trestný čin.

Je důležité, aby církve vytvářely bezpečné a podpůrné prostředí, ve kterém mohou oběti/přeživší otevřeně hovořit o složitých problémech bez obav ze stigmatizace nebo studu. Stejně tak je pro církve zásadní, aby uměly vhodně reagovat na pachatele zneužívání, kteří se skutečně snaží změnit, a aby věděly, jak jednat s těmi, kteří tak nečiní.

Definice

Definice OSN říká, že „domácí násilí [...] je vzorec chování v jakémkoli vztahu, který je využíván k získání nebo udržení moci a kontroly nad intimním partnerem.“⁸

Násilí je fyzické, sexuální, citové, ekonomické nebo psychologické jednání nebo hrozba jednáním, které ovlivňuje druhou osobu. Patří sem jakékoli chování, které někoho děsí, zastrašuje, terorizuje, manipuluje, zraňuje, ponižuje, ubližuje mu nebo ho obviňuje. Incidenty jsou zřídka ojedinělé a obvykle se stupňují co do četnosti a závažnosti. Domácí násilí může vyvrcholit vážným fyzickým zraněním nebo smrtí.

Domácí násilí může postihnout kteréhokoli člověka jakékoli rasy, věku, sexuální orientace, víry, třídy nebo pohlaví. Může k němu docházet v rámci různých vztahů včetně párů, které jsou sezdané, žijí spolu nebo spolu chodí. Obětí domácího násilí se může stát také dítě nebo jiný příbuzný nebo jakýkoli jiný člen domácnosti.“⁹

V naprosté většině případů ho zažívají ženy a páchají ho muži.¹⁰

⁸ WHO March 2021 Violence against women fact sheet: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women>

⁹ UN (2020). What Is Domestic Abuse? [online]. K dispozici na: www.un.org/en/coronavirus/what-is-domestic-abuse (Přečteno 23/09/21)

¹⁰ Women's Aid (2020) What Is Domestic Abuse? [online]. K dispozici na: www.womensaid.org.uk/information-support/what-is-domestic-abuse (Přečteno 23/09/21)

Kontrola a nátlak

Výše uvedená definice používá slova moc, kontrola a vliv. Termíny kontrola a nátlak používáme, abychom vyjádřili, že násilí a týrání nemusí být vždy fyzické. Jsou to metody, které společně mají zajistit, aby oběti/přeživší, zůstaly v pasti vztahu s násilníkem. Vyznačují se jimi trestné činy týrání osoby žijící ve společném obydlí, týrání svěřené osoby a další.¹¹

Kontrolující chování je řada činů, jejichž cílem je učinit osobu **podřízenou**¹² nebo **závislou**.

Pokud ke snahám **podřídit** si druhého dochází v rámci intimního vztahu, je to přímý útok na pocit hodnoty oběti/osoby, která prožila domácí násilí. V důsledku toho se může domnívat, že nemá žádnou moc nad svými rozhodnutími nebo že jí není dovoleno mít jakoukoli nezávislost nebo se chovat či jednat tak, jak by sama chtěla.

Závislost znamená, že člověk potřebuje podporu něčeho nebo někoho, aby mohl dále existovat nebo fungovat. Pokud to aplikujeme na intimní vztah, ve kterém se jedna osoba snaží získat kontrolu nad druhou, výsledkem je oběť/přeživší, která se může domnívat, že mimo tento vztah nemůže fungovat.

Nátlakové chování vytváří neviditelná pouta a pocit strachu, který prostupuje všemi složkami života oběti/osoby, která prožila domácí násilí. Účelem je omezení jejích lidských práv tím, že ji zbavuje svobody a omezuje její schopnost jednat.

Odborníci přirovnávají nátlakovou kontrolu k tomu, když se člověk stane rukojmím. Evan Stark vysvětluje: „*Oběť se stává zajatcem v nereálném světě vytvořeném násilníkem, uvězněným ve světě zmatku, rozporů a strachu.*“

„Myslím, že lidé nechápou, že když se ocitnete v takové situaci, nemůžete si prostě sami objednat knihu nebo si něco vyhledat na internetu, či dokonce použít telefon. Můj manžel měl kamery, které sledovaly celé přízemí a ke kterým měl přístup odkudkoli na světě. Měl naprostou kontrolu nad financemi a pokaždé, když jsem si něco koupila, objevilo se mu na mobilu upozornění, kolik jsem utratila a kde jsem byla.“

Osobní svědectví

¹¹ <https://www.restored-uk.org/about/blog/coercive-control/>
¹² angl. subordinate

Typy násilí a týrání

Fyzické násilí:

Působí na tělo oběti/osoby, která prožila domácí násilí. Příklady: facky; bití; kousání; štípání; kopání; vytrhávání vlasů; strkání; pálení; přitištění; držení pod krkem; omezování pohybu; vystavení pohlavně přenosným chorobám z nedbalosti.

Sexuální násilí:

Použití síly, výhrůžek nebo zastrašování s cílem přimět oběť/osobu, která prožila domácí násilí, k sexuálním úkonům proti její vůli; manipulace, aby se dívala na pornografické materiály; ponižující zacházení související s její sexualitou.

Výhrůžné chování:

Zahrnuje fyzické činy, při nichž nedojde ke skutečnému kontaktu/zranění, ústní nebo písemné výhrůžky nebo skryté výhrůžky, jejichž cílem je způsobit obtěžování nebo utrpení jiné osobě¹³, jako je použití fyzické velikosti k zastrašování; okřikování; ničení majetku; ohánění se nožem nebo střelnou zbraní; vyhrožování zabitím nebo ublížením oběti a dětem nebo vyhrožování ublížením domácím zvířatům v rodině a vyhrožování sebevraždou.

Ekonomické zneužívání:

Chování, které má podstatný nepříznivý vliv na schopnost oběti získat, používat nebo si udržet peníze, majetek nebo získat zboží/služby. Například bránění ve vydělávání vlastních peněz nebo v přístupu k nim. Pachatelé také mohou utrácet nebo

brát peníze bez souhlasu; vytvářet dluhy na jméno oběti nebo zadržovat platby výživného.

Psychologické týrání:

Chování, které ovlivňuje, jak oběť vnímá realitu. Cílem je přesvědčit ji, že je šílená nebo neschopná. Příklady zahrnují zpochybňování její paměti, zpochybňování toho, jak si jí ostatní cení, její izolaci a zlehčování jejích potřeb nebo pocitů.

Citové týrání:

Chování, které ovlivní to, jak se oběť cítí ohledně sebe sama, a jehož cílem je zničit její pocit vlastní hodnoty. Příkladem může být obviňování, zlehčování, neustálé posuzování a kritika, nadávky.

Duchovní násilí:

Jednou z oblastí, která není v definici výslovně zachycena, je duchovní násilí. Duchovní násilí může mít na křesťanské oběti/osoby, které prožily násilí, hluboce škodlivý dopad. Nemluví se o něm často, ale má zvláštní význam pro ty z nás, kteří pracují v církvi.

¹³ Gustine, Joseph F. (2013) Workplace Violence and the Facility Manager, str. 88. UK: River Publishers.

Co je duchovní násilí

Duchovní násilí je forma citového a psychického týrání, která využívá náboženství a systémy víry k ovládnutí a podřízení oběti.¹⁴ Vyznačuje se systematickým nátlakovým a ovládajícím chováním v náboženském kontextu.¹⁵

Duchovní násilí může mimo jiné zahrnovat následující:

- Požadavky na utajení a mlčenlivost
- Vynucená vykazatelnost a cenzura rozhodování
- Znásilnění v manželství a používání náboženských spisů k jeho ospravedlnění
- Používání náboženských textů k nátlaku a kontrole
- Způsobení újmy, izolace nebo zanedbávání, aby se oběť zbavila „zlé síly“, „ducha“, který ji údajně posedl
- Vyžadování poslušnosti vůči pachateli domácího násilí z důvodu náboženství, víry nebo teologie
- Izolace v komunitě jako prostředek „trestu“
- Nucení oběti k jednání nebo chování, které je v rozporu s jejím náboženským přesvědčením
- Bránění oběti ve vykonávání modliteb a/ nebo účasti na společných bohoslužbách
- Nucení k sexuálním aktům, které jsou v rozporu s náboženskými předpisy a/nebo náboženským právem
- Vynucování interrupce, antikoncepce nebo sterilizace, pokud to odporuje náboženskému přesvědčení dané ženy, nebo neadekvátní omezování přístupu k nim z náboženských důvodů i v eticky a medicínsky oprávněných případech (ohrožení života matky, riziko genetických poruch atd.)

„Když jsem někdy zpochybňovala názor svého manžela, připomínal mi, že Bible jasně říká, že on je hlavou domácnosti a že se mu musím podřídit. Můj názor, myšlenky a nápady pro něj nikdy nebyly důležité, v průběhu let jsem se stala skořápkou svého dřívějšího já.“

Osobní svědectví

¹⁴ Oakley, L.; Kinmond, K.; & Humphreys, J. (2018). Spiritual abuse in Christian faith settings: Definition, policy and practice guidance. *Journal of Adult Protection*, 20(3/4), str. 144–154.

¹⁵ Oakley, L.; Kinmond, K.; (2016). The relationship between spiritual abuse and domestic violence in faith-based communities, in Hilder, S & Bettinson, V. (2016). *Domestic violence: Interdisciplinary perspectives on protection, prevention and Intervention*, Palgrave MacMillian.

Kdy k domácímu násilí dochází?

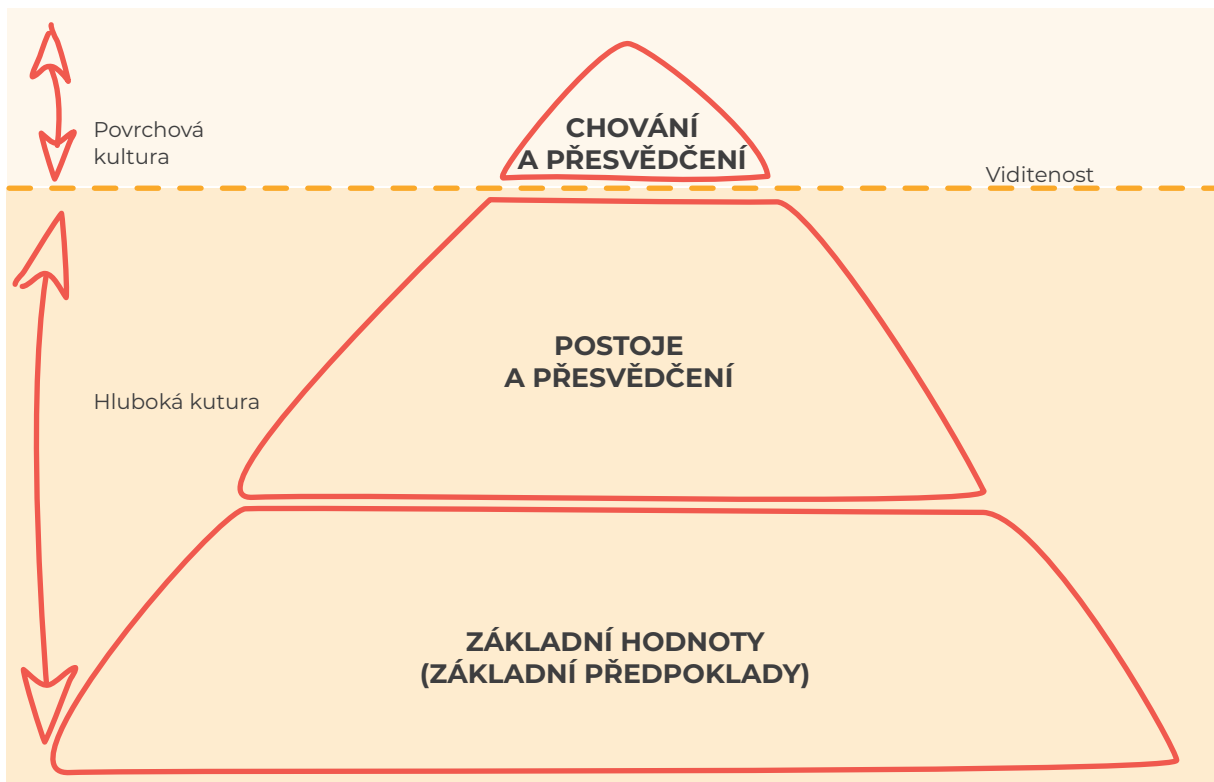
Domácí násilí je hřích a jeho příčiny lze hledat v porušení vztahů při tzv. prvotním pádu popsaném v knize Genesis.

Toto porušení vztahů se projevuje nerovností moci ve vztahu mezi muži a ženami a lze je pozorovat v kulturních normách po celém světě. Nerovnost je základní příčinou veškerého násilí na ženách a dívkách včetně domácího násilí.

Když mluvíme o domácím násilí, je nezbytné mluvit o moci.¹⁶ Domácí násilí je důsledkem nerovných mocenských vztahů mezi muži a ženami. Zneužívání moci a kontroly nad druhou osobou vychází z volby podložené přesvědčením, že jeden je nadřazený druhému. Tento postoj je třeba řešit, pokud chceme zamezit všem formám násilí na ženách včetně domácího násilí.

¹⁶ Heise, L. (1998). Violence against women: an integrated, ecological framework. *Violence Against Women*. 4:262–90.

Násilné chování má vždy kořeny v přesvědčeních a hodnotách. Je užitečné podívat se na výše uvedený obrázek převzatý z modelu „kulturního ledovce“, který v 70. letech 20. století vytvořil Edward T. Hall. Ledovec má viditelné části na vodní hladině a neviditelné části, které jsou pod vodou. Často až 90 % skutečného objemu ledovce zůstává skryto pod hladinou. Podobně i kultura a chování mají viditelné i neviditelné součásti. Podle zdrojů vlády ČR je míra latence u domácího násilí reálně odhadována na 90 %.¹⁷

Ve viditelné části kultury najdeme naše vzájemné vztahy, životní styl a projevy našich tradic a kultury. V neviditelné části najdeme naše postoje a přesvědčení a naše základní hodnoty.

Velká část ledovce, která se nachází pod hladinou, určuje chování, které je viditelné nad hladinou.

Jako křesťané máme základní hodnoty a přesvědčení zakotvené v Bibli, v učení, které jsme přijali, a v působení Ducha svatého v našich životech. Musíme si uvědomit, že určité výklady biblických pasáží a některá učení o vztazích mezi muži a ženami mohou být a byly chápány jako schválení,¹⁸ omluva nebo ospravedlnění pro domácí násilí.

Máme-li se postavit proti domácímu násilí v našich církvích a sborech, musíme se vypořádat s těmito pokřivenými názory. Toho lze dosáhnout pomocí dobrého vyučování, které odbourá jejich nezdravé dopady a namísto toho konfrontuje osoby dopouštějící se domácího násilí s jejich hříchem a povzbudí je k pokání a změně chování.

Další faktory

K tomu, jak je domácí násilí páčáno, jak často se vyskytuje a jaké má následky pro oběť/přeživší, mohou přispívat určité faktory. Patří mezi ně:

- závislosti,
- násilí nebo zneužívání v rodině,
- socioekonomické problémy jako je chudoba, nezaměstnanost, sociální vyloučení nebo problémy s duševním zdravím.

Mnohé z dostupných podpůrných služeb se zabývají některými z těchto faktorů a některými důsledky domácího násilí. Protože však nejsou hlavní příčinou domácího násilí, jejich řešení samo o sobě problém nevyřeší.

¹⁷ <https://www.vlada.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/Aktuality/Domaci-nasilii-a-sexualni-nasilii-v-roce-2021.pdf>

¹⁸ T. Band-Winterstein & A. Freund (2018). „Walking Between the Raindrops”: Intimate Partner Violence in the Ultra-Orthodox Society in Israel from Social Workers’ Perspective.

Jak se domácí násilí projevuje v důvěrném vztahu?

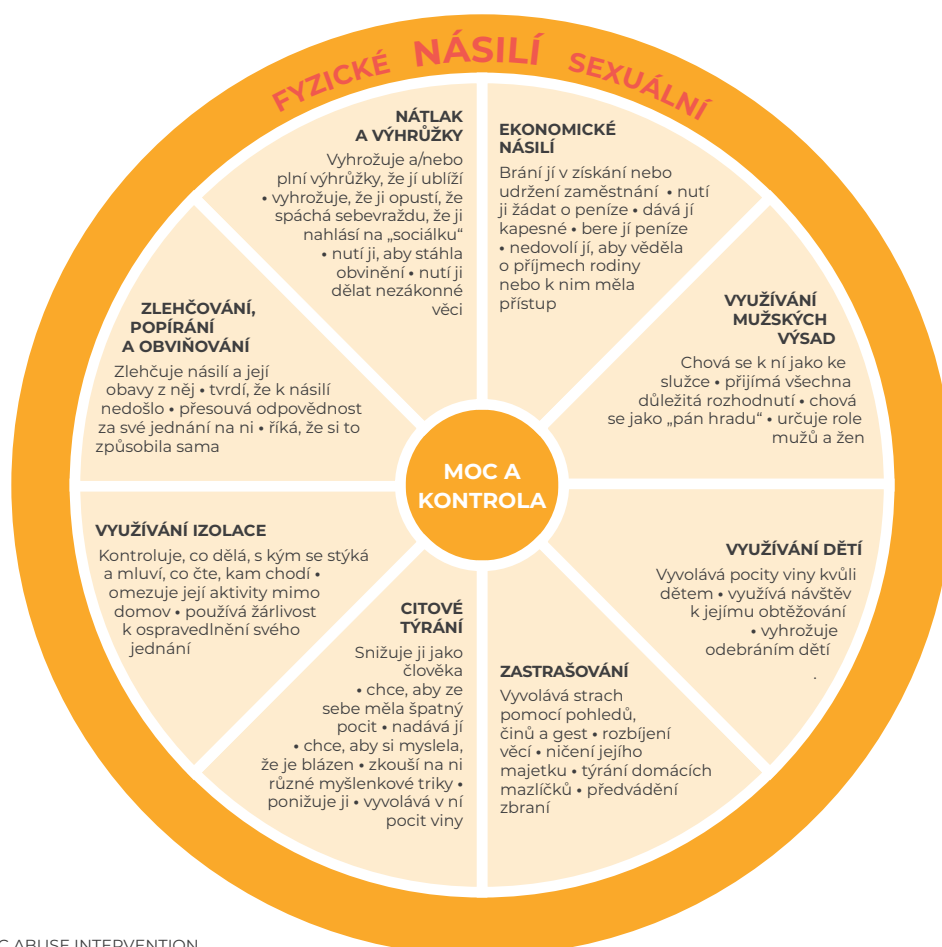
V centru domácího násilí je využívání moci k ovládnutí druhého. Násilníci využívají celou škálu způsobů chování, aby oběť ovládli a omezili její schopnost skutečně uvažovat o alternativních způsobech života a jednat podle těchto ideálů.¹⁹

Duluthský model moci a kontroly vyvinula organizace Domestic Abuse Intervention Programs (DAIP) ve Spojených státech amerických na základě rozsáhlého výzkumu prováděného s oběťmi domácího násilí. Je to vynikající nástroj, který umožňuje získat přehled o tom, jak se týrání pravidelně projevuje.

V diagramu je fyzické a sexuální násilí na vnější straně kruhu, aby bylo zřejmé, že s narůstajícím týráním může násilník použít oba typy násilí, aby si zajistil kontrolu.

Pokud je přítomno fyzické a sexuální násilí, je to často jen špička ledovce. Při bližším pohledu na situaci zjistíme, že násilník používá všechny nebo většinu dalších strategií k ovládnutí oběti.

Je důležité poznamenat, že v některých extrémních případech může být použití výrazného fyzického a sexuálního násilí výchozím bodem.

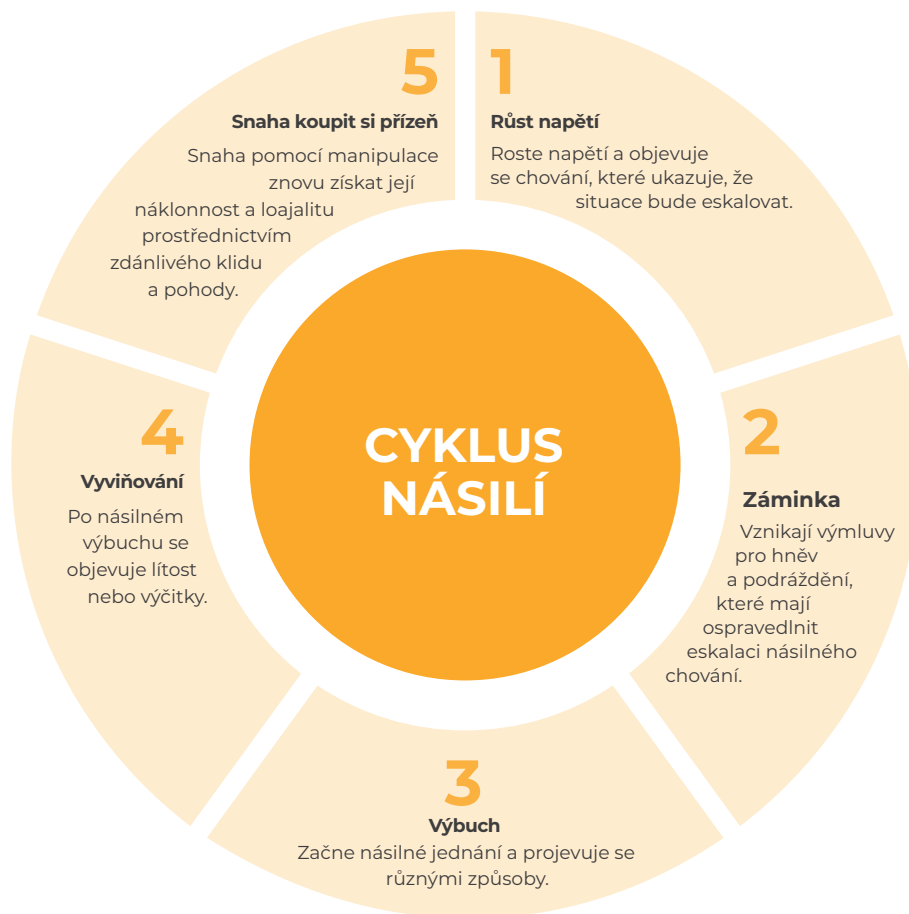

Zdroj: DOMESTIC ABUSE INTERVENTION PROGRAMS
202 East Superior Street
Duluth, Minnesota 55802
218-722-2781

¹⁹ Cuirria M. (2018). The Loss of Autonomy in Abused Persons: Psychological, Moral, and Legal Dimensions. Humanities. 7. 48, str. 15.

Cyklus násilí²⁰

Ve většině vztahů, v nichž je přítomna násilná osoba, se objevuje tento vzorec označovaný jako „cyklus násilí“.

Na začátku vztahu mají násilníci tendenci projevovat o oběť velký zájem a dávat najevo láskyplné chování. Někteří autoři to označují jako „bombardování láskou“. Záměrem je ji zahltit a zabránit jí, aby měla prostor analyzovat realitu vztahu.

Po navázání vztahu lze určit jednotlivé fáze. V návaznosti na práci J. Crippena a R. Davisové (2015) se jedná o těchto pět fází: **růst napětí, záminka, výbuch, vyviňování a snaha koupit si přízeň.**²¹

Růst napětí: Násilník vnímá, že to, co oběť dělá, zpochybňuje jeho moc. Napětí se časem hromadí a on začne projevovat chování, které jí signalizuje, že se věci budou stupňovat.

Záminka: Násilník bude provokovat a záměrně si najde záminku, aby se rozzlobil a rozčílil a ospravedlnil tak stupňování svého násilnického chování. Ještě než k incidentu násilí dojde, přesvědčí sám sebe, že jeho násilné činy jsou nejen přijatelné, ale dokonce žádoucí.

²⁰ Pojetí cyklu násilí se mohou mírně lišit. Například na stránkách <https://www.domacinasili.cz/co-je-domaci-nasilii/> se dočteme o 4 fázích – napětí, násilí, usmíření, klid. Tyto fáze víceméně kopírují schema, které uvádíme my. Důležitý je proces zacyklenosti a fakt, že má situace tendenci se opakovat a zhoršovat.

²¹ J. Crippen a R. Davis (2015), *Unholy Charade: Unmasking the Domestic Abuser in the Church*, Justice Keepers Publishing.

„Vyčerpaná z neustálého stresu se (oběť/ přeživší) obvykle od násilníka stáhne v obavě, že nechtěně vyvolá výbuch. Když násilník pozoruje její stažení, začne ji o to více utiskovat... napětí se stává nesnesitelným.“²²

Výbuch: Spouštěč, který může být bezvýznamný, spustí násilné chování a může se projevit několika způsoby. Jeho cílem je zastrašit oběť a zaručit její poddajnost. Tím ji těžce poškodí a ona se z incidentu vzpamatovává často s pocitem, že za jeho týrání nese plnou vinu ona.

Vyviňování: Po incidentu násilí je běžné, že týrající osoba projeví lítost nebo výčitky svědomí. Může plakat, omlouvat se, a dokonce se snažit pomoci oběti zotavit se a „napravit“ způsobené škody. Násilník často své jednání omlouvá zpravidla tím, že z něj obviní oběť nebo třetí osobu.

Násilník možná v této chvíli věří, že si to už nikdy nedovolí. Zejména v počátečních epizodách násilí může být oběť otevřená uvěřit výčitkám a úmyslům změnit se.

Snaha koupit si přízeň: Označení této fáze má zdůraznit záměr násilníka manipulovat oběť tím, že si „koupí zpět“ její náklonnost a loajalitu zdánlivým klidem a přívětivostí. V některých případech se zde znovu objevuje řada jednání a chování, které se projevily v období namlouvání.

Stojí za zmínku, že někdy se tento projev náklonnosti může odehrávat bez jakékoli souvislosti s incidentem násilí a může podporovat pocit naděje: „*To ji zmate a bude mít pocit, že všechno to hrozné stojí za to.*“²³

V důsledku této fáze „snahy o koupení si zpět přízně“ se křesťanské oběti mohou rozhodnout, že se budou více modlit a podřizovat, aby svému partnerovi vyhověly.

„Jednou odpoledne jsme s Johnem vedli diskusi, která se vyhrtila. Rozběhl se ke mně, chytil mě pod krkem a strhl mě na zem, kde mě začal kopat. Nemohla jsem uvěřit, že se mi to děje. Po útoku u něj následovaly hluboké výčitky svědomí a vyhrožoval sebevraždou, tak jsem ho utěšovala a říkala, že se nic neděje. Ale dělo. Náš farář řekl, že se to nemělo stát a že pokud se to bude opakovat, že mám odejít. Nemyslela jsem si, že se to bude opakovat – ale stalo se. Pokaždé, když se to stalo, bylo to kvůli něčemu, co jsem udělala nebo řekla, nebo mi to alespoň John tvrdil.“

Osobní svědectví

Projevovanou snahu o získání přízně mohou považovat za „skutečné“ já svého manžela/ přítele/partnera a převzít odpovědnost za jeho násilné chování na sebe.

Ne všechny vztahy probíhají stejně a individuální zkušenosti se liší. A některé oběti prožívají týrání spíše jako kontinuum – něco, co se neustále vyvíjí. Některé fáze – zejména ty, které souvisejí s výčitkami svědomí, se mohou zkrátit nebo zcela zmizet, zejména když se násilí po určitou dobu zintenzivňuje. Každá fáze cyklu může trvat od několika minut až po několik měsíců.

Cyklická povaha násilí a týrání může trvat roky a zanechává oběti fyzicky, emočně a psychicky vyčerpané; váhají, co mají dělat dál, jsou plné zmatku, viny a strachu.

²² L. E. Walker (2000). The Battered woman syndrome: 2. vyd., str. 59. US: Springer Publishing Company.

²³ N. Collins (2019). Out of Control: Couples, Conflict and the Capacity for Change, str. 18. UK: SPCK.

Charakteristiky násilí a týrání

Klíčovými charakteristikami domácího násilí a týrání jsou **záměrnost, cílenost a postupný nárůst**.

Týrání je **záměrné a úmyslné**. Týrání jako čin je volba. Týrající osoby se mohou rozhodnout, že nebudou jednat násilně. Denně se rozhodují, že se nebudou chovat hrubě například ke svému nadřízenému nebo sousedovi. Mohou se rozhodnout, že se nebudou chovat násilně ke svým partnerům, ale neudělají to. Z křesťanského hlediska je to velmi důležité. Dává to prostor k tomu, aby osoby, které se dopouštějí domácího násilí, rozpoznaly a přiznaly si své násilné jednání, činily pokání a odvrátily se od něj a byly ochotny zavést opatření, aby se ho přestaly dopouštět.

Týrání je **cílené**. Osoba dopouštějící se domácího násilí má své násilné jednání plně pod kontrolou a může si vybrat, kde ho projeví. V některých případech se násilník může v církevním nebo pracovním prostředí prezentovat jako dokonalý křesťan: jemný, moudrý, chápavý, odpouštějící, velkorysý a uctivý, který se angažuje v mnoha aktivitách, a dokonce i službách, a tím si získávat lásku a úctu sboru.

Doma je násilník jiným člověkem, který se chová téměř přesně opačně. Proto si oběť myslí, že by lidé nedokázali uvěřit, že osoba, která ji týrá, je stejná osoba, kterou pravidelně vídají ve shromáždění, a často má pravdu.

Násilí **postupně narůstá**. Týrání má bohužel tendenci s časem narůstat. Jak vztah postupuje a dochází k různým životním událostem, např. narození dítěte, kariéernímu postupu, odchodu do důchodu atd., násilník se bude snažit posílit kontrolu nad celým

„První rok našeho manželství byl nejlepším rokem našeho vztahu. Byli jsme šťastní a všechno nám klapalo, a tak jsme se rozhodli založit rodinu. V době, kdy jsem čekala naše první dítě, jsem si na něm všimla změny. Začal mít výbuchy vzteku a hodně křičel. Když jsme jeli autem a já ho rozčílila, dupl na plyn a jel opravdu rychle, což mě děsilo. Když jsem ho požádala, aby zpomalil, jel prostě rychleji. Přestala jsem říkat, co si o věcech a o jeho chování myslím, protože to všechno jen zhoršovalo.“

Osobní svědectví

životem oběti. To znamená, že taktiky používané k realizaci této kontroly budou nabývat na intenzitě nebo závažnosti.

Těhotenství je obzvláště nebezpečným bodem. Britská charitativní organizace Refuge uvedla, že 20 % žen, o které se v letech 2017–2018 starala, bylo těhotných nebo nedávno porodily. Česká organizace Rosa v jedné ze svých statistik uvedla, že 11,7 % jejích klientek bylo bito a fyzicky napadáno v těhotenství, a to v naprosté většině v posledním trimestru.²⁴ Na souvislost mezi zvýšenou mírou domácího násilí a těhotenstvím poukázala také studie J. McFarlanové,²⁵ která uvádí, že riziko, že se ženy stanou obětí vraždy nebo pokusu o vraždu (femicidy), je u žen zneužívaných v těhotenství třikrát vyšší.²⁶

²⁴ <https://www.rosacentrum.cz/domaci-nasilii-v-cislech/>

²⁵ J. McFarlane (2002). Abuse during pregnancy and femicide: urgent implications for women's health.

²⁶ Statistická definice femicidy: Usmrcení ženy intimním partnerem nebo smrt ženy v důsledku praktik, které ženy poškozují. Intimním partnerem se rozumí bývalý nebo současný manžel nebo partner bez ohledu na to, zda pachatel sdílí nebo sdílel s obětí stejné bydliště. European Institute for Gender Equality (2017).

Výskyt domácího násilí

I v církvi

Je těžké smířit se s tím, že k domácímu násilí může docházet i v našich církvích ze strany křesťanů. Násilí se však dopouštějí i křesťanští muži. Ženy v našich sborech mohou tiše trpět kvůli studu a stigmatu, které týrání obklopují.

Věříme, že církev může být zásadním zdrojem pomoci a uzdravení pro všechny, kteří jsou domácím násilím zasaženi. Bohužel tomu tak často nebylo a církve domácí násilí buď ospravedlňovaly nebo se mu nedokázaly postavit či příliš snadno uvěřily zdánlivému pokání násilníka. Vyhýbaly se projevům péče a lásky, jejichž vzorem je Ježíš, dobrý pastýř, a nedokázaly ochránit své ovce před vlkem.

Výzkum v Severní Americe²⁷ poukázal na to, že církevní představitelé a členové církvi mohou neúmyslně ohrozit bezpečnost obětí/přeživších tím, že udržují určitá náboženská učení, která ospravedlňují týrání a násilné ovládání jako součást učení o mužské vedoucí úloze a ženské podřízenosti. Toto učení ve své podstatě násilí neospravedlňuje, ale vytváří kulturu, ve které se mu může dařit.

V úvodu na str. 8 jsme zmínili náš výzkum provedený v roce 2018. Jedná se o dosud nejrozsáhlejší průzkum na toto téma ve Spojeném království – obdrželi jsme 438 odpovědí. Zde jsou jeho klíčová zjištění:

Výskyt a dopad

- **Každý čtvrtý** návštěvník bohoslužeb, kterého jsme se dotazovali, zažil projev domácího násilí ve svém současném vztahu. Mezi nimi bylo **12 žen**, které zažily 10–20 případů násilného chování, a 6 žen, které byly v té době ve vztahu, v němž se obávaly o svůj život.
- Jak muži, tak ženy uváděli, že byli vystaveni násilnému chování, ačkoli ženy v průměru zažily větší počet případů násilného chování s větší četností a rozsáhlejšími dopady.
- Z těch, kteří zažili násilný čin, se **57,4 % žen a 16,7 % mužů** považovalo za osoby, které zažily domácí násilí.
- Nejčastěji se jednalo o emoční formy týrání.
- **Více než polovina** z nich se týkala křesťanského pachatele.
- Nejčastějším dopadem bylo „snížení mé sebeúcty“, následované „depresí“, „pocitem, že jsem v pasti“ a „stažením se od rodiny a přátel“.
- Ženy mnohem častěji uváděly dopady související s vnímaným rizikem a strachem.
- U těch, kteří hlásili dopady, zejména u žen, byla častá fyzická zranění.

Někteří respondenti uváděli duchovní dopad, například přestali chodit do

²⁷ Fisher-Townsend, B., Nason-Clark, N., Holtmann, C., McMullin, S. (2018). Religion and Intimate Partner Violence: Understanding the Challenges and Proposing Solutions. p 39. United States: Oxford University Press.

shromáždění nebo uvedli, že situace měla negativní vliv na jejich víru v Boha. Je důležité si uvědomit, že dotazovaní se označili za lidi, kteří se účastní bohoslužeb, což znamená, že někteří lidé, kteří již do shromáždění nechodí nebo ztratili víru v důsledku násilí, nemohli být zachyceni.

Povědomí o domácím násilí v církvích

Lidé, kteří se účastní bohoslužeb, v této studii měli mnohem větší povědomí o případech domácího násilí mimo církev než v církvi. O domácím násilí ve svém okolí vědělo **6 z 8 lidí**, naproti tomu pouze **3 z 8** si mysleli, že se jedná o problém v jejich církevním společenství. To je znepokojivé znamení, protože pokud si problém neuvědomujeme, nemůžeme ho řešit.

Toto zjištění odráží nízké povědomí o problému, neboť pouze 2 ze 7 návštěvníků bohoslužeb si myslí, že jejich církev je vybavena pro řešení případů domácího násilí. Možná tedy nepřekvapí, že méně než **1 ze 4 žen a 1 ze 6 mužů**, kteří v minulosti vyhledali pomoc v souvislosti s domácím násilím, tak učinili v církvi.

Z toho plyne, že církev nemusí být schopna se s odhalenými případy vypořádat a že většina návštěvníků bohoslužeb by neměla důvěru k tomu, aby sama v církvi odhalila domácí násilí, nebo nepovažuje církev za vhodný zdroj pomoci.

Situace v České republice

Organizace Rosa s odkazy na další výzkumy udává, že se s domácím násilím během svého života setká 38 % českých žen, a to nejčastěji ve věku 30–44 let. Nejvíce se týká žen na mateřské dovolené a žen s malými dětmi. „Z žen, které vyhledaly v loňském roce (2005) pomoc v Informačním a poradenském centru ROSA, jich 100 % zažívalo psychické násilí od svého manžela či partnera (izolace, kontrola, sledování, ponižování, omezování, zákazy, výhrůžky zabitím), 85 % z nich bylo fyzicky napadáno (opakované fackování, bití, kopání, škrcení, sražení, ohrožování zbraní), 74 % žen má zkušenost s ekonomickým násilím (partner jim přiděluje peníze, nedává peníze, nesmí mít svůj účet, aby na něm byly závislé) a 42,5 % žen má zkušenost se sexuálním násilím ze strany svého partnera.“ V 94 % případů domácího násilí jsou svědky děti a v 29 % případů jsou i jeho přímými oběťmi.²⁸

Podle výzkumu, který si nechal od agentury STEM zpracovat Bílý kruh bezpečí v roce 2006, se v české společnosti povědomí o domácím násilí zlepšuje a velká část veřejnosti (84 %) ho považuje za vážný problém. Některé mýty a rozpory v názorech na domácí násilí však přetrvávají (např. mýtus o typické oběti jako slabé a bojácné ženě „puťce“). Každý druhý Čech starší patnácti let ví o nějakém případě partnerského násilí z doslechu a každý čtvrtý se s ním setkal přímo. Hladina výskytu domácího násilí v ČR byla tímto výzkumem potvrzena ve výši 16 % (u populace starší 15 let).²⁹

V roce 2021 bylo 960 osob vykázáno ze společného bydlení³⁰ a více než 20 žen bylo svým partnerem zavražděno.³¹ Každý rok si oběti domácího násilí připomínáme 25. listopadu při Mezinárodním dnu proti násilí na ženách.

²⁸ <https://www.rosacentrum.cz/domaci-nasilii-v-cislech/>

²⁹ „STEM pro Bílý kruh bezpečí a Philip Morris ČR“ <https://www.domacinasili.cz/reprezentativni-vyzkum-2006-stem/>

³⁰ <https://www.domacinasili.cz/>

³¹ <https://www.rosacentrum.cz/tiche-svedkyne-2022-pocet-vrazd-zen-i-jejich-brutalita-roste/>

Kdo zažívá domácí násilí?

Domácí násilí se může týkat kohokoli bez ohledu na věk, sociální zázemí, pohlaví, náboženství, sexualitu nebo etnickou příslušnost.

Domácí násilí se dotýká lidí v našich sborech, rodinách, zaměstnání i sousedství. Ve skutečnosti se tento problém týká statisíců rodin v České republice. Ačkoli se s násilím v partnerském vztahu mohou setkat jak muži, tak i ženy, u žen je mnohem pravděpodobnější, že se setkají s opakovanými a závažnými formami násilí. Ženy zažívají vyšší míru opakované viktimizace a je u nich mnohem větší pravděpodobnost, že budou vážně zraněny.³²

„Znásilnění a násilí na ženách je v této zemi a na této planetě hojné, ačkoli se téměř nikdy nepovažuje za problém občanských nebo lidských práv, za krizi, nebo dokonce za vzorec. Násilí nemá rasu, třídu, náboženství ani národnost, ale má pohlaví.“

Rebecca Solnit, Men Explain Things to Me³³

Domácí násilí a dospívající

Specifickou ohroženou skupinou jsou dospívající. Některé zdroje uvádějí, že dospívající zažívají nejvyšší míru domácího násilí ze všech věkových skupin.³⁴

Zkušenost s domácím násilím má dopad na jejich fyzický, psychický i sociální vývoj. Mohou zažívat pocity studu, viny (chybu hledají na své straně) a bezradnost. Obvykle svoji situaci před svými vrstevníky tají a zažívají izolaci.³⁵

Protože v ČR neexistují data týkající se této věkové skupiny, uvádíme pro zajímavost data ze Spojeného království. Zde prováděné studie³⁶ nabízejí detailní obraz výskytu a dopadu násilí v rodinách dospívajících. Studie ukazuje, že:

- 25 % dívek a téměř 20 % chlapců uvedlo nějakou formu fyzického týrání v rodině;
- téměř 75 % dívek a 50 % chlapců uvedlo nějakou formu citového týrání v rodině;
- 33 % dívek a 16 % chlapců uvedlo nějakou formu sexuálního zneužívání v rodině;
- dívky zažily více opakovaného zneužívání a násilí, a to ve stejné nebo horší míře závažnosti.

³² Walby, S & Towers, K. (2017). The concept and measurement of violence against women and men. Policy Press, Bristol: University of Bristol.

³³ <https://www.haymarketbooks.org/books/691-men-explain-things-to-me>

³⁴ Office for National Statistics (2016), Crime Survey England and Wales year ending Mar 2016.

³⁵ Bednaříková, L. (2012). Prostředí domácího násilí a jeho vliv na dospívající mládež.

³⁶ Barter C., McCarty M., Berridge D. a Evans K. Partner Exploitation and Violence in Teenage Intimate Relationships. University of Bristol and the NSPCC (2009).

Domácí násilí a děti

V domácnostech, kde dochází k domácímu násilí, jsou často přítomné děti všech věkových skupin. Podle organizace Persefona agresori páchají násilí i na svých dětech v 40–60 % případů a v 2,9 % případů dojde k fyzickému zranění dítěte v situaci, kdy násilí nebylo namířeno přímo proti němu nebo se pokoušelo zastavit agresora a chránit oběť.³⁷

Pokud dítě žije v prostředí, kde dochází k domácímu násilí, je zákonem považováno za jeho oběť. Vhodnou reakcí je kontaktovat intervenční centrum nebo orgán sociálně – právní ochrany dětí (dále jen OSPOD). V závažných případech, kdy dojde k vykázaní agresora ze společného bydlení, by měl OSPOD zahrnout dítě do kategorie osob ohrožených domácím násilím podle „§ 6 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí“.

Děti, které se staly svědky domácího násilí, vykazují obdobně závažné emoční příznaky jako děti, které byly samy týrány či zneužívány.³⁸

Mohou pociťovat krátkodobé i dlouhodobé kognitivní, behaviorální a emoční následky a hrozí u nich rozvinutí syndromu CAN (Child abuse and neglect) a PTSD (posttraumatická stresová porucha). Je smutné, že děti, které se ocitly v kruhu domácího násilí, mají ze všech členů rodiny nejméně možností. Jsou svědky toho, jak se lidé, které milují, hádají a ubližují si v nekonečném cyklu, a často se cítí bezmocné, zmatené a nemají pocit bezpečí.

Je také důležité si uvědomit, že nenarozené dítě může být poškozeno v děloze fyzickým útokem na matku a stresem a úzkostí způsobenými násilím.

Ukončení vztahu nemusí nutně znamenat konec týrání a kontaktní návštěvy dětí mohou zúčastněným přinést stres a strach. Děti jsou často využívány jako „pěšáci“ mezi válčícími rodiči, když se stěhují od jednoho k druhému. Stále může existovat nátlak a ovládání a hlasy a názory mnoha dětí všech věkových kategorií zůstávají nevyslyšeny.

³⁷ <https://www.persefona.cz/deti-svedci-domaciho-nasili-jsou-take-jeho-obetmi-2020>

³⁸ Dvořáčková, J (2017), Analýza existujících výzkumů v ČR v oblasti partnerského násilí.: str. 98.

Jaké jsou známky domácího násilí?

Vytvořit vyčerpávající seznam příznaků domácího násilí je náročné, protože:

- pachatelé domácího násilí umí velmi dobře lhát, aby skryli své chování;
- oběti násilí jsou velmi zkušené v utajování jakéhokoli týrání ze strachu, studu a touhy chránit sebe a své děti;
- některé oběti si neuvědomují, že se jedná o domácí násilí, protože se domnívají, že o týrání se jedná pouze v případě, že je fyzické nebo sexuální;
- domácí násilí se může vyskytovat na mnoha úrovních a v opačných extrémech. Ženě například může být bráněno pracovat nebo vycházet z domu, nebo naopak může být nucena pracovat dlouhé hodiny. Může jí být zakazováno nechávat děti o samotě nebo naopak bráněno se dětmi jakkoli dotýkat nebo se k nim přibližovat.

Pokud máte obavy ohledně někoho, koho znáte, je lepší neignorovat ani nezlehčovat to, čeho jste si všimli. Zavolejte na linku **116006** nebo nahlédněte na stránky **www.116006.cz**. Pokud se jedná o akutní situaci, volejte policii.

Navzdory tomu můžete za varovné signály považovat takové chování, jehož motivem je moc a kontrola nad partnerem. Níže uvedený seznam není vyčerpávající ani konečný, ale může poskytnout určitou představu o tom, jak se moc a kontrola mohou ve vztahu projevit:

- Ženu nikdy nevidíte samu, vždy ji doprovází její partner.
- Může být stále izolovanější, případně se odstěhovala daleko od rodiny. Je bez přátel nebo se s nimi postupně přestane stýkat – může se stáhnout z církve.
- Její partner může mluvit přes ni nebo za ni a ona se může zdráhat mluvit. Její partner se může zdát panovačný nebo o ní může pravidelně pronášet hanlivé poznámky či se jí před ostatními vysmívat.
- Její partner jí může často volat, když není doma, nebo omezovat množství času, který může trávit mimo domov.
- Může mít nevysvětlená zranění. Většina pachatelů však umí zajistit, aby zranění, která partnerce způsobí, byla na místech, která lze snadno zakrýt. Když se jí na případná zranění zeptáte, může mlžít o tom, jak k nim došlo.
- Pokud se její partner chová na veřejnosti nevhodně, může jeho chování ospravedlňovat a omlouvat.
- Nemusí mít přístup k penězům nebo může přijít o práci, mít pravidelné nevysvětlené absence v práci nebo často chodit do práce pozdě.
- Její partner může lidem říkat, že ho týrá a že to on je obětí domácího násilí.
- Pokud má děti, může pro ni být velmi obtížné je zvládat, mohou jí nadávat a ignorovat ji. Její děti na ní mohou být extrémně závislé a nechtějí ji opustit.
- Nemusí chtít, aby ji lidé doma navštěvovali, nebo jí nemusí být příjemné sdělovat svou adresu nebo kontaktní údaje.

Známky domácího násilí u dětí³⁹

Život v domácnosti, kde dochází k domácímu násilí, je škodlivý pro všechny zúčastněné a může mít závažný dopad na chování a pohodu dítěte. Rodiče nebo pečovatelé mohou podceňovat dopady násilí na děti, protože nevidí, co se děje. V případě, že je dítě svědkem domácího násilí a dítě spadá pod § 6 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, OSPOD doporučí rodině další formu spolupráce, která by měla vést ke zlepšení situace (psychoterapie, dětská psychoterapie, poradenství, psychická podpora dítěte, spolupráce s pomáhající neziskovou organizací, ...). Není běžné situaci řešit odebráním či dohledem. V závažných případech je případová konference, kde se setkají odborníci s různými specializacemi a hledají co nejméně invazivní a co nejvíce účinnou pomoc pro dítě a jeho rodinu.

Domácí násilí může být také známkou toho, že děti trpí jiným druhem týrání nebo zanedbávání.⁴⁰ Následky mohou přetrvávat až do dospělosti. Se správnou podporou je však možné, aby se děti vyrovnaly s tím, co prožily, a zahájily proces zotavení.

Mladší děti, které zažívají domácí násilí a jsou jeho svědky, mohou:

- začít být agresivní,
- projevovat protispolečenské chování,
- začít být úzkostné,
- stěžovat si na bolesti břicha a začít se v noci pomočovat,
- mít potíže se spánkem, mít záchvaty vzteku a začít se chovat, jako by byly mnohem mladší, než jsou,
- obtížně se oddělovat od týraného rodiče, když nastoupí do školky nebo školy,
- být úzkostlivé, mít potíže s chováním, být unavené a letargické a mít problémy ve společnosti a ve škole.

Starší děti a dospívající, kteří zažívají domácí násilí a jsou jeho svědky, reagují odlišně:

- Zdá se, že chlapci vyjadřují své trápení mnohem více navenek, například tím, že jsou agresivní a neposlušní. Někdy začnou používat násilí ve snaze řešit problémy a mohou kopírovat chování, které vidí v rodině.
- Starší chlapci mohou začít chodit za školu a užívat alkohol nebo drogy (obojí je běžný způsob, jak zablokovat nepříjemné zážitky a vzpomínky).
- Dívky si své trápení častěji nechávají pro sebe. Mohou se uzavřít před ostatními lidmi a být úzkostné nebo depresivní.
- Dívky o sobě mohou mít špatné mínění a stěžovat si na nejasné fyzické příznaky. Je u nich větší pravděpodobnost, že budou mít poruchu příjmu potravy nebo si ublíží předávkováním či pořezáním.
- Dívky se také častěji stanou terčem násilníka.

³⁹ Responding well to domestic abuse: Policy and practice guidance. Anglikánská církev 2017

⁴⁰ Stanley, N. (2011): Children Experiencing Domestic Violence: A Research Review.

Běžné nesprávné představy

Všichni máme nějaké postoje, přesvědčení nebo představy o domácím násilí. Mnohé z nich jsou nesprávné a mohou vycházet z mýtů o domácím násilí a o tom, kdo je jím nejvíce postižen. Cílem níže uvedeného seznamu je zpochybnit naše běžné mylné představy.

Proč neodejde? – Když je žena ve vztahu s násilníkem, předpokládá se, že má možnost volby a prostředky k odchodu. Často tomu tak není. Násilník vytvoří vzorec nátlakové kontroly, který vážně ovlivní její sebevědomí a sebedůvěru, aby ji přesvědčil, že to sama nezvládne nebo že jí nikdo neuvěří a nepodpoří ji. Opustit násilníka, který je shodou okolností vaším intimním partnerem, je složité rozhodnutí. Zahrnuje přerušování citových, fyzických, finančních a duchovních vazeb a může být ještě těžší, pokud jsou ve vztahu děti. Statisticky je žena nejvíce ohrožena smrtí, když se snaží násilníka opustit; odchod je tedy nebezpečný. Užitečnější otázka by mohla znít: „Proč on nepřestane?“

„Nebylo to tak, že by mě ve sboru někdo zavrhoval, ale prostě jsem cítila, že nemám na to se snažit o násilí mluvit, protože jsem ve skutečnosti cítila, že by to nikdo nepochopil, ale chtěl by znát podrobnosti nebo by si myslel, že závažnost přeháním.“

Osobní svědectví

V naší církvi a sboru se to neděje. – Jak ukázala naše základní studie, k domácímu násilí dochází i v církvi. Oběti/přeživší z řad křesťanů mohou často kromě násilí, kterým trpí, cítit také odpovědnost za dodržení manželského slibu nebo za pověst církve a cítí se nuceny mlčet a dál trpět.

Stalo se to proto, že byl opilý, našťvaný nebo ho právě propustili. – Lidé se obvykle domnívají, že domácí násilí je způsobeno zneužíváním alkoholu nebo drog, nezaměstnaností, psychickými nebo fyzickými zdravotními problémy, stresem nebo tím, že dotyčný sám v dětství prožil týrání. Ačkoli některý z těchto faktorů nebo všechny mohou přispívat, nejsou základní příčinou domácího násilí. Domácí násilí nespočívá v tom, že se někdo zlobí nebo „ztrácí kontrolu“. Ve skutečnosti jde o to mít kontrolu nad druhým. Ženy mají často modřiny na částech těla, které obvykle nejsou vidět, nebo jsou týrány v soukromí; to vypovídá o tom, že pachatel se vědomě rozhoduje a naprosto se ovládá. K týrání dochází proto, že se člověk rozhodne jednat způsobem, který mu umožní mít kontrolu a moc nad druhou osobou.

Musela ho vyprovokovat. – Násilník často tvrdí své partnerce, že ho k tomu „donutila“, a mnoha obětí se okolí ptá: „Co jsi udělala, že jsi ho vyprovokovala?“ Tento mýtus nebezpečně přenáší vinu za násilí na oběť/přeživší, nikoli na osobu, která je za týrání odpovědná. Násilí je volba. Žena nikdy nenese odpovědnost za to, že se muž rozhodne jednat násilně.

Nemůže to být opravdu tak zlé, musí přehánět. – Je nezbytné věřit oběti/člověku, který prožil domácí násilí, když vypráví o tom, co se mu děje. Může se stát, že o tom mluví poprvé. Vyjádření nedůvěry, zlehčování situace nebo naznačování, že možná přehání, může oběti zabránit ve vyhledání potřebné pomoci a podpory a ohrozit její bezpečnost. Většina žen žijících v ohrožujících a násilných situacích se zdráhá přiznat, co se jim děje, a to z mnoha důvodů, včetně studu za to, že jsou týrány. To, co vám řekly, pravděpodobně bagatelizovaly a je to jen špička ledovce. Ženy si mohou vyčítat, že jsou „příliš slabé“, přestože dosud týrání přežily.

Stal se křesťanem a činí pokání, takže se to už nebude opakovat. – Ačkoli násilníci mohou změnit své chování, jedná se o zdlouhavý proces, který vyžaduje vysokou míru odhodlání a zodpovědnosti ze strany násilníka a silné struktury vykazatelnosti. Násilník se však často tváří jako člověk, který svého jednání lituje, nebo předstírá, že se stal křesťanem, aby byli lidé zvenčí spokojeni, a dál pokračuje v násilném chování v soukromí. Pokud se zdá, že násilník uvěřil v Krista nebo se jeví jako člověk, který činí pokání a lituje svého jednání, nelze to brát za bernou minci. Abychom zjistili, zda je pokání nebo obrácení opravdové, je třeba je posuzovat po delší dobu. Bude to vyžadovat vysokou míru vykazatelnosti a zapojení oběti (pokud s tím bude souhlasit), a to způsobem, který zaručí její bezpečí a svobodnou a upřímnou účast.⁴¹

Manželství je „v dobrém i zlém.“

– Manželské sliby, které podporují myšlenku, že jste se zavázali zůstat spolu „v dobrém i zlém“, se často používají k dalšímu nátlaku na oběti, aby s násilníkem zůstaly. Některé ženy se domnívají, že pokud složily slib lásky, musí s ním zůstat, i když jsou věci čím dál horší – a dokonce i když je jejich život nebo život jejich dětí v ohrožení. Odmítat nebo ignorovat utrpení ženy kvůli tomu, že je vdaná za násilníka, a říkat, že to musí „přetrpět“, nejenže vyjadřuje nedostatek soucitu, ale podceňuje závažnost týrání. Je nebezpečné smést domácí násilí ze stolu jako „běžný manželský problém“. Ve skutečnosti tím, že ženu povzbuzujete, aby s násilníkem zůstala, podporujete jeho a umožňujete mu hřešit a stáváte se spoluviníky týrání.

Domácí násilí je osobní/rodinná záležitost a my bychom do ní neměli zasahovat.

– Mnoho lidí si myslí, že to, co se děje doma, je soukromá věc a není to jejich problém. Domácí násilí – ovládnutí a nátlak, bití, napadení nebo znásilnění jiné osoby – je trestný čin týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, a je to tudíž věc veřejná s dalekosáhlými sociálními důsledky pro všechny. Ovlivňuje oběť/přeživší, jejich děti i okolí. Jako křesťané jsme povoláni k tomu, abychom se navzájem povzbuzovali a vyzývali k tomu, abychom se více podobali Ježíši, a to nemůžeme dělat, pokud budeme ignorovat to, co se děje v rodině.

⁴¹ Vnější důkazy musí odpovídat vnitřní realitě. Mluvíme o pěti známkách změny u mužů, kteří se dopouštějí domácího násilí: uvědomit si, činit pokání, odškodnit a odčinit, smířit se a obnovit; neexistují žádné zkratky a k posledním dvěma bodům – k usmíření a obnově někdy nedojde.

Právní rámec⁴²

K problematice domácího násilí se vyjadřuje především zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Dále je třeba vzít v potaz zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích., zákon č. 145/2013 Sb., o obětech trestných činů, zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ustanovení o vykázaní ze společně obývaného obydlí dle zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky anebo předběžná opatření o zákazu vstupu do společného obydlí dle zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních. Připravuje se novela zákona o domácím násilí, která má za cíl upřesnit definici činu, nabídnout lepší ochranu obětem a sjednotit různé přístupy k této problematice.⁴³

I když jednání pachatele nedosahuje závažnosti některého jiného trestného činu (například ublížení na zdraví), skutkovou podstatu trestného činu „týrání osoby žijící ve společném obydlí“ pachatel naplní tím, že se opakovaně dopouští jednání, které se vyznačuje vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti, které poškozená osoba oprávněně pocituje jako těžké příkoří ze ztráty lidské důstojnosti. Pro trestnost postačuje, aby jednotlivé opakované útoky dosahovaly závažnosti přestupků proti občanskému soužití nebo majetku.⁴⁴ Naopak v mírnějších případech může být násilí ve vztahu hodnoceno spíše jako přestupek, ne rovnou jako trestný čin.

§ 199 Týrání osoby žijící ve společném obydlí

1. Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společném obydlí, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta.
2. Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,
 - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvláště surovým nebo trýznivým způsobem,
 - b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,
 - c) spáchá-li takový čin nejméně na dvou osobách, nebo
 - d) páchá-li takový čin po delší dobu.
3. Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci
 - a) těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob, nebo
 - b) smrt.

Další trestné činy, které se mohou dít v souvislosti s domácím násilím podle trestního zákona č. 40/2009 Sb.

- § 198 týrání svěřené osoby
- § 354 nebezpečné pronásledování
- § 145 těžké ublížení na zdraví
- § 146 ublížení na zdraví
- § 170 zbavení osobní svobody
- § 171 omezování osobní svobody
- § 175 vydírání
- § 177 útisk
- § 185 znásilnění
- § 186 sexuální nátlak
- § 187 pohlavní zneužití
- § 352 násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci
- § 353 nebezpečné vyhrožování
- § 140 vražda
- § 141 zabití
- § 201 ohrožování výchovy dítěte
- § 202 svádění k pohlavnímu styku
- § 178 porušování domovní svobody
- § 195 opuštění dítěte
- § 196 zanedbání povinné výživy

⁴² <https://www.bkb.cz/pomoc-obetem/trestne-ciny/tyrani-osoby-zijici-ve-spolecnem-obydli/>

⁴³ <https://www.probezpecnydomov.cz/>

⁴⁴ <https://www.bkb.cz/pomoc-obetem/trestne-ciny/tyrani-osoby-zijici-ve-spolecnem-obydli/>

Trestní řízení

Trestní oznámení může být podáno jak osobou fyzickou, tak i osobou právnickou, a to na Policii ČR nebo na státním zastupitelství, což se doporučuje. Trestní oznámení lze podat písemně (lepší varianta), ale i ústně. Pomáhající organizace upozorňují, že pro případ podání trestního oznámení je důležité zajistit si bezpečnostní plán.⁴⁵ V období řešení trestního oznámení či rozvodu může totiž násilí eskalovat.

*„V trestním oznámení byste měla popsat **kdo** (jméno, příjmení, adresa, příp. datum narození) se dopustil **čeho** (popis situace) vůči **komu** (jméno, příjmení, adresa, příp. datum narození), kde (místo, **kde** k trestnému činu došlo) a **kdy** (v případě opakovaného násilí zahrňte do trestního oznámení, **historii násilí**, tj. popište kdy došlo k prvnímu násilí, zda se opakovalo a jak často, kdy došlo k poslednímu napadení). V případě, že události byli přítomni svědci, označte je (jméno, příjmení, adresa, příp. datum narození – pokud je neznáte, snažte se co nejvíce přiblížit jejich totožnost). V trestním oznámení popište také vaše i pachatelovo chování, zda jste byla zraněna či vznikly nějaké škody na majetku a zda existují nějaké důkazy (např. fotografie z místa činu, lékařské zprávy, zbraň atd.)“⁴⁶*

Samotné trestní řízení má několik fází. Během přípravného řízení probíhá shromažďování podkladů a důkazů. Probíhá před policejním orgánem, který prověřuje, že je důvodné podezření, že došlo ke spáchání trestného činu a vyšetřuje

podrobnosti (trestní stíhání). Na základě shromážděných důkazů podá státní zástupce žalobu nebo vydá jiné rozhodnutí. Fáze hlavního líčení probíhá před soudem, kde je přednesena obžaloba, jsou zkoumány předložené důkazy, provedeny výslechy a vynesena rozsudek. Pokud se nějaká ze stran chce proti rozsudku odvolat, následuje fáze odvolacího řízení. Poslední je fáze vykonávacího řízení, ve kterém jde o výkon rozhodnutí soudu (i nucený). Pro poškozeného je to důležité např. v případě výhrůzek a kontaktování ze strany odsouzeného nebo v případě informace o jeho útěku či propuštění z výkonu trestu.⁴⁷

Oběti týrání osoby žijící ve společném bydlí a znásilnění jsou dle zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů tzv. zvláště zranitelnými oběťmi (dalšími takovými oběťmi jsou třeba také děti mladší 18 let, osoby vyššího věku nebo třeba s nějakým duševním či fyzickým znevýhodněním). To znamená, že mají některá specifická práva, to nejvýznamnější z nich je právo na bezplatnou pomoc advokáta, tzv. zmocněnce, v trestním řízení. Takovou právní pomoc pak hradí stát. Obecně mít svého právního zástupce v trestním řízení může zásadně vylepšit zkušenost z trestního řízení a je doporučováno. Mezi další práva obětí patří právo zúčastnit se hlavního líčení, právo na ochranu a právo na poskytnutí odborné pomoci.

Důležitější než zahájení trestního řízení může být pro oběť úprava poměrů k dětem

⁴⁵ <https://www.bkb.cz/pomoc-obetem/domaci-nasili/bezpecnostni-plan/>

⁴⁶ <https://www.rosacentrum.cz/informace-pro-zeny/legislativa-v-cr/>

⁴⁷ <https://www.infovictims.cz/cz/prava-obeti-trestnich-cinu>
<https://www.infovictims.cz/cz/soudni-izeni#izeni-ped-soudem>

a radši se rozhodne pro řešení situace rozvodem. V opatrovnickém řízení může být trestní řízení zohledněno, ale protože se jedná o dva oddělené procesy (jeden se odehrává v rámci občanského práva a druhý v rámci práva trestního), není to samozřejmost. Spojující roli v obou procesech by měl hrát OSPOD. Úprava poměrů k dětem může zahrnovat například asistovaný styk (schůzka pod dohledem), se kterými mají v pomáhajících organizacích dobrou zkušenost a pro pachatele mohou být impulzem k tomu, aby svoje chování začal více řešit (například vyhledal program na zvládnání agrese).

Institut vykázání ze společného obydlí⁴⁸

Jako jedna z forem ochrany obětí domácího násilí byl do českého právního řádu zařazen institut vykázání ze společného obydlí. Je upraven zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky (§ 44 až § 47). O vykázání nelze nijak „požádat“, jeho vydání lze dosáhnout pouze voláním policie. Základní lhůta vykázání pachatele domácího násilí činí 10 dnů. V době vykázání, tedy před uplynutím těchto 10 dnů, lze podat tzv. návrh na vydání předběžného opatření ve věci ochrany proti domácímu násilí. O takovém návrhu soud rozhodne do 48 hodin a může prodloužit zákaz vstupu do obydlí a zákaz kontaktu o jeden měsíc. Dobu trvání tohoto opatření lze pak ještě

Povinnost vykázané osoby:

- Zákaz vstupu do vymezeného prostoru.
- Zákaz navazování styku nebo kontaktu s ohroženou osobou.
- Odevzdat na místě všechny klíče od společného obydlí, které drží.

Právo vykázané osoby:

- Vzít si věci osobní potřeby, osobní cennosti a osobní doklady před odchodem.
- Vzít si věci nezbytné pro podnikání nebo výkon povolání, pouze jedenkrát v průběhu desetidenního vykázání a jen v přítomnosti policisty.
- Být policistou poučen o právech a povinnostech, o možnostech dalšího ubytování.
- Vyzvednout si kopii úředního záznamu o vykázání.

jednou prodloužit, maximální doba zákazu může být až šest měsíců.

O vydání předběžného opatření proti domácímu násilí lze požádat prostřednictvím návrhu na soud, a to i bez vykázání. Soud stejně musí rozhodnout do 48 hodin a přiznat ochranu oběti na jeden měsíc.

⁴⁸ <https://www.bkb.cz/pomoc-obetem/domaci-nasilii/aktualni-informace-v-oblasti-domacih-nasilii-k-1-1-2009/>

Jak se může církev postavit domácímu násilí

Věříme, že církev má zásadní, Bohem danou roli při zastavování domácího násilí, podpoře obětí a osob, které prožily domácí násilí, a při obnově jejich lidské důstojnosti, k níž je Bůh stvořil. V posledních letech si sekulární organizace stále více uvědomují potřebu spolupráce s náboženskými organizacemi a církvemi v oblasti komplexní podpory obětem.

Nedávná studie⁴⁹ v Austrálii identifikovala jedinečnou roli víry a náboženských komunit:

Víra a náboženské komunity hrají v životě lidí podstatnou roli. Vedoucí náboženských společenství jsou pro členy své komunity zdrojem sociálního, morálního a etického vedení a podpory a mnozí z nich poskytují neocenitelnou podporu ženám, které zažívají domácí násilí. Náboženská prostředí jsou také důležitým prostředím, kde se vytvářejí sociální sítě a společenské normy. Tyto sítě a normy mají potenciál chránit před násilím na ženách a rodinným násilím (domácím násilím) a podporovat vztahy založené na rovnosti a respektu.

Stejně tak si musíme uvědomit, že některé interpretace biblických textů mohou posilovat přesvědčení, která dávají mužům větší moc a hodnotu než

ženám. Interpretace, které se zaměřují na podřízenost žen namísto lásky, umožňují, aby nerovnost mezi muži a ženami přetrvávala, a často se používají k ospravedlnění nebo omlouvání domácího násilí a zahanbení obětí/osob, které prožily domácí násilí.

Křesťanství je nejpočetněji zastoupená víra v České republice⁵⁰ i na světě: ke křesťanství se hlásí jedna třetina světové populace.⁵¹ Nemůžeme podceňovat vliv a odpovědnost, kterou máme, abychom byli „solí a světlem“ a proměňovali naše okolí. Církev jsou často místem, kam se mnozí lidé obracejí v době krize, a proto si jako jednotlivci i jako společenství věřících můžeme vybrat, zda budeme součástí problému, nebo součástí řešení.

Žel, mnoho obětí/přeživších nám říká, že ženy křesťanky velice často necítí svobodu mluvit o domácím násilí ve svých církevních společenstvích. Mohou se zdráhat a někdy jsou odrazovány od oslovení sekulárních organizací, které nemusí rozumět křesťanskému pohledu na svět, ale zároveň nemají pocit, že by se mohly obrátit na svou církev. Důvodem může být mlčení, stud a stigmatizace jejich situace nebo to, že jejich násilný partner může být členem vedení nebo sboru.

⁴⁹ Vaughan, C., Sullivan, C., Chen, J., Vaid Sandhu, M. (2020). What works to address violence against women and family violence within faith settings: An evidence guide, Parkville: University of Melbourne.

⁵⁰ Sčítání lidu 2021

⁵¹ The World Factbook: https://www.wikiwand.com/en/List_of_religious_populations (přečteno online 7/6/21).

ROZPOZNAT

Pamatujte na to, jak vypadá domácí násilí, a naučte se **rozpoznat** hlavní příznaky domácího násilí, naučte se správně reagovat.

Pamatujte, že k domácímu násilí může docházet i mezi věřícími páry a že je to komplexní problém, na který neexistuje rychlé řešení.

Její bezpečí je na prvním místě.

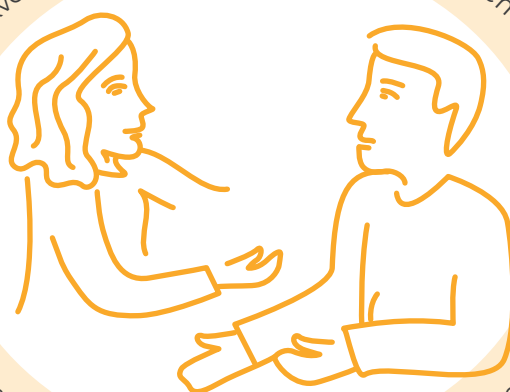
Její bezpečí je na prvním místě.

REAGOVAT

Reagujte tím, že budete naslouchat, věřit oběti a poskytnete informace, které se vztahují k tomu, co vám sdělí. Říkejte jí pravdu, zpochybněte jakoukoli lež o její hodnotě a ceně. Dejte jí prostor pojmenovat, co se děje.

Typ a frekvence pomoci a podpory se bude s časem měnit.

Rozhovory, které mohou vést k odhalení týrání, nemusejí obsahovat slova násilí, zneužívání nebo týrání.

Typ a frekvence pomoci a podpory se bude s časem měnit.

Podporujte její samostatnost a péči o sebe sama. Bezpečí je stále na prvním místě.

PODPOROVAT

Pomáhejte a podporujte ji tím, že zhodnotíte způsoby, jak je možné naplnit její praktické, emoční a duchovní potřeby z vaší strany nebo prostřednictvím podpůrné skupiny (s jejím souhlasem), a předejte ji do péče odborné služby dle jejích potřeb.

Dovolte jí, aby vás vedla v tom, co by ráda udělala (pamatujte, že po vztahu s násilníkem nebude příliš samostatná v rozhodování a budete ji v tom muset zvláště povzbuzovat).

Jak dobře reagovat na tuto problematiku

V této části se podíváme na to, jak se církve může postavit proti domácímu násilí pomocí:

- Práce na prevenci
- Zvyšování povědomí
- Budování bezpečného prostoru
- Poskytování pomoci a podpory
- Navazování partnerství

Práce na prevenci

Církev nebo sbor, které se věnují prevenci, výslovně hovoří o zdravých vztazích ve všech věkových skupinách a učí, jak být muži a ženami podobnými Kristu, čímž pomáhají předcházet domácímu násilí.

Mluvte o zdravých vztazích ve všech věkových skupinách ve sboru a církvi.

Podle UNICEF se v českých rodinách setkává s násilím 14 % dětí.⁵² V důsledku toho mohou považovat takové škodlivé vztahy za normální.

Výzkumy ukazují, že mladí muži i ženy možná nechápou, co je to zdravý vztah. Výzkumný projekt Boys to Men zjistil, že 49 % chlapců a 33 % dívek ve věku 13–14 let si myslí, že uhodit partnera by bylo „v pořádku“ alespoň v jednom z dvanácti scénářů, které jim byly předloženy. Existují důkazy, že vzdělávací programy mohou pomoci změnit postoje mladých lidí k domácímu násilí.⁵³

Jako církevní společenství máme výsadní postavení, protože našimi dveřmi procházejí děti a mladí lidé, ať už na aktivity spojené se sborem nebo na jiné činnosti, které se v něm konají. Je nezbytné jim již od útlého věku vysvětlovat, jak vypadají zdravé vztahy. Co je přijatelné a co ne a na koho se mohou obrátit, pokud mají pocit, že něco není v pořádku.

⁵² Mladé hlasy 2017: (Výzkum UNICEF ČR o názorech českých dětí), UNICEF, 2017.

⁵³ Safe Young Lives: Young People and domestic abuse. Safe Lives (2020). <https://safelives.org.uk/sites/default/files/resources/Safe%20Young%20Lives%20web.pdf> přečteno 9/07/2021)

Zdroj:
DOMESTIC ABUSE INTERVENTION
PROGRAMS
202 East Superior Street
Duluth, Minnesota 55802
218-722-2781
www.theduluthmodel.org

Obecně doporučujeme církvím a sborům, aby do rozvrhu kázání a vyučování zařazovaly texty, které se zabývají zdravými vztahy a tím, jak Bůh používá svou moc ve vztahu ke své církvi. Texty, které lze použít, najdete v sekci věnované teologii na str. 54.

Výše uvedené „kolo rovnosti“ je vynikajícím nástrojem pro zkoumání tématu zdravých vztahů. Lze jej použít ve všech prostředích, od setkání v rámci celého sboru nebo menších skupin dospělých až po důvěrnější prostředí, jako je příprava na manželství nebo poradenství.

Uved'te informace o násilném chování už v manželské přípravě.

Kurzy přípravy na manželství a svatbu jsou vynikající příležitostí prozkoumat,

jak vybudovat pevné základy zdravého vztahu a zpochybnit nezdravé předpoklady a násilné chování.

Důrazně doporučujeme, aby všichni, kdo se podílejí na přípravě na manželství a svatbu, absolvovali alespoň základní školení o rozpoznávání domácího násilí, věděli, jak postupovat při jeho odhalení, a věděli, kam je možné oběť předat do péče. Zde je několik klíčových věcí, které je třeba vzít v úvahu:

- Jakoukoli přípravu na manželství nabízenou církví/sborem zárukuje principem, že lidé, muž a žena, jsou stvořeni k Božímu obrazu a mají stejnou hodnotu a cenu.
- Jasně komunikujte, že násilí v jakékoli formě je nepřijatelné a že domácí násilí

v intimním vztahu porušuje posvátnost manželského slibu. Ukázalo se, že toto pochopení je pro křesťanské oběti/přeživší neuvěřitelně osvobozující, a řekly, že by jim určitě pomohlo, kdyby to slyšely ve vztahu s násilníkem dříve, zejména od někoho s autoritou v církvi.

- Uvědomte si nerovnováhu moci, která je přítomna v každém vztahu, a zdravé způsoby, jak ji řešit.

K tématům, kterým byste se měli věnovat, patří následující:

- Jak pár komunikuje?
- Jak v páru řešit konflikt?
- Jak se v páru rozhodovat?
- Jak se tyto věci řešily či odehrávaly v jejich rodinách

Všechny výše uvedené skutečnosti by měly umožnit nahlédnout do způsobu, jakým je ve vztahu využívána moc, a odhalit případné toxické představy o hodnotě a ceně žen a o ovládajícím nebo nátlakovém chování.

V každém případě je nejdůležitější bezpečí a jistota potenciální oběti. Pokud tedy vznikne obava, ať už v důsledku přímého nebo nepřímého odhalení, neměla by být řešena v přítomnosti potenciálního násilníka, protože by to oběť mohlo ohrozit. Osoba poskytující podporu by měla určit bezpečný způsob komunikace s potenciální obětí a měla by jí nabídnout možnost soukromého rozhovoru. Pokud oběť nabídku přijme, bylo by užitečné, aby osoba, která schůzku organizuje, měla k dispozici příslušné informace týkající se domácího násilí a specializovaných služeb.

Mluvte o mužství připomínajícím Krista.

Organizace Restored ve Velké Británii vytvořila kampaň First Man Standing, jejímž cílem je podpořit prostor pro muže, aby se učili a přemýšleli o tom, co znamená být mužem ve světle Ježíšova příkladu, a to se zvláštním důrazem na realitu užívání moci ve vztazích. V České republice zatím obdobná křesťanská kampaň nevznikla, ale ve svém sboru možná máte možnost zúčastnit se programu pro muže s podobným tématem nebo iniciovat jeho vznik.

Zvyšování povědomí

Církev nebo sbor, které si uvědomují problematiku domácího násilí, uznávají existenci domácího násilí ve společenstvích víry a reálnou možnost, že k němu může docházet i v jejich středu.

Domácí násilí může být pro mnoho lidí v církvi tabuizovaným tématem: „To se u nás neděje“ a „Neradi o tom mluvíme“. Lidé v církvi však často buď znají oběti/přeživší nebo jsou sami oběťmi/přeživšími. Zvyšování informovanosti tuto propast mezi vnímáním a realitou překoná.

Sbor, který si je vědom domácího násilí, by mohl vypadat takto:

- a) Z kazatelny je občas zmiňována problematika násilí na ženách a dívkách, zejména domácího násilí. Toto téma je zařazeno do rozvrhu kázání a vyučování. V sekci věnované teologii na str. 54 jsou k dispozici tipy na texty, které lze použít. Ke zvýšení povědomí mohou posloužit také konkrétní dny a data.

Mezi nimi jsou 25. listopad – Den boje proti násilí na ženách a dívkách a 8. březen – Mezinárodní den žen.

- b) Při různých příležitostech se modlí za trpící. Včetně obětí/přeživších, pachatelů, dalších osob postižených domácím násilím a všech organizací působících v této oblasti. Na str. 62 uvádíme několik modliteb, které můžete použít pro inspiraci. Prosíme modlete se obecně a dbejte na bezpečnost všech osob ve vašich shromážděních – nikdy neuvádějte jména.
- c) Lidé ve vedení nebo s pastoračními povinnostmi mají jasné informace o místních službách nabízejících pomoc obětem. Je možné, že jakmile se zvýší informovanost, dokáží se oběti/přeživší přihlásit. Je velmi důležité mít po ruce kontaktní informace na místní služby, aby každý, kdo přizná, že je obětí násilí, mohl být předán do jejich péče – více o tom, jak postupovat při odhalení na str. 42.
- d) Na vhodných místech v budově sboru, např. na toaletách, jsou vyvěšeny informace o místní možnosti pomoci. Lidé musí mít možnost diskrétního přístupu k materiálům.

Bezpečný prostor

Sbor, který umožňuje bezpečný prostor, je sbor, kde si oběti/lidé, kteří prožili domácí násilí, mohou uvědomit, že jsou ve vztahu s násilníkem, a být schopni to sdělit. Stejně tak by tento typ prostředí mohl nabídnout prostor pro násilníka, aby se přihlásil a hledal vykazatelnost a pomoc.

Historicky byly církevní budovy a společenství věřících vnímány jako místa nabízející útočiště. V současnosti je tento aspekt zdůrazňován ve vnitřních směrnících sboru ohledně bezpečnosti a ochrany. Nemělo by tomu být jinak ani v případě obětí/osob, které prožily domácí násilí. Abychom jim mohli dát bezpečný prostor, vybízíme církve a sbory, aby si uvědomily současná nebezpečí, která tomu brání, a posílily dobré věci, které se možná již dějí.

Sbor, který dává bezpečný prostor, by mohl vypadat takto:

- a) Vedoucí sboru a vedoucí skupin absolvovali základní školení o domácím násilí. Mají alespoň základní znalosti o složitosti domácího násilí a závažnosti jeho dopadů.
- b) Osoby s pastoračními povinnostmi absolvovaly školení o domácím násilí na střední úrovni. Vědí, jak reagovat na obavy nebo odhalení domácího násilí.
- c) Lidé ve vedení, kteří kážou a učí sbor, chápou, jak hodnoty a přesvědčení, často podložené teologií, mohou umožňovat, omlouvat, nebo dokonce podporovat násilné chování, a podniknou kroky, aby s tím sbor seznámili.
- d) Když se vyučuje nebo káže o tématech odpuštění, smíření, utrpení, manželství a rozvodu, je třeba si uvědomit možný dopad na oběti týrání.
- e) Pro zaměstnance a dobrovolníky jsou zavedeny zásady týkající se domácího násilí a ve vnitřních směrnících a zásadách ochrany je jim věnována jasná část. Vysvětlují způsob, jakým se bude postupovat v případě odhalení domácího násilí, a proces doporučení odborné péče. Charta týkající se domácího násilí na str. 63 může být dobrým výchozím bodem pro sepsání zásad pro problematiku domácího násilí, pokud je ještě nemáte.

Poskytování pomoci a podpory

Vstřícný sbor je takový, který se snaží jít po boku oběti.

Násilí nekončí, když oběť/přeživší násilníka opustí. Studie zjistila, že 37 % žen vystavených týrání uvedlo, že týrání pokračovalo i po rozchodu.⁵⁴ Následky vztahu s násilníkem jsou stejně složité a vyžadují různé úrovně podpory. Každá situace je jiná. Naším úkolem jako církve a sborů je doprovázet jakoukoli specializovanou pomoc, které se oběti/přeživší dostává, poskytovat společenství a řešit jakékoli obavy týkající se víry, které se v tomto procesu mohou objevit.

Sbor, který poskytuje pomoc obětem/lidem, kteří prožili domácí násilí, by měl:

- a) Oběť/přeživší vždy klást na první místo.
- b) Mít tým nebo určenou osobu, která je speciálně vyškolená pro poskytování pastorační péče obětem/lidem, kteří prožili týrání. Má postup pro doprovázení obětí/osob, které prožily domácí násilí, který je snadno dostupný a srozumitelný.
- c) Mějte seznam lidí, kteří mohou poskytnout praktickou a dočasnou pomoc, jako je ubytování, strava, hlídání dětí atd.
- d) Mějte vazby na místní azylový dům a pravidelně poskytujte finanční nebo věcnou podporu.

„Několik let jsme žili odděleně, než jsem se rozvedla. Nic z toho však nebylo snadné, protože na každém kroku mi to ztěžoval, všechnu vinu svaloval na mě a tvrdil, že nejsem schopná se postarat o děti. Usilovně se snažil lidem namluvit, že jsem duševně nemocná.“

Osobní svědectví

- e) Otevřete svou budovu skupinám, které poskytují různé druhy pomoci komunitě. Tyto skupiny mohou pomoci obětem/přeživším také tím, že poskytují prostor, kde mohou navazovat vztahy, překonávat izolaci a získat informace a zdroje, např. mateřská a rodinná centra, dluhové poradny, jiné poradny a kluby cvičení.
- f) Uvědomte si dlouhodobý dopad násilí na oběti/přeživší v různých oblastech jejich života.

Navazování partnerství

Odchodem od násilníka cesta oběti nekončí, ale začíná naopak jiná cesta. Bude existovat množství různých potřeb, které budou vyžadovat různé intervence. Je nezbytné, aby církve spolupracovala s partnery, kteří mají příslušné odborné znalosti.

V minulosti panovala mezi církvemi a organizacemi zabývajícími se domácím

⁵⁴ Kelly, L. (2016). Moving in the Shadows: Violence in the lives of minority women and children, str. 17. Spojené království: Routledge

násilím vzájemná nedůvěra. Církve by ji měly cíleně překonávat a spolupracovat s odborníky a dalšími organizacemi a úřady.

Mnoho místních poskytovatelů se potýká s nedostatkem finančních prostředků a s nedostatkem zdrojů. Církve mohou být zdrojem požehnání pro tyto agentury a ženy a děti, kterým pomáhají.

- Uvědomte si, že domácí násilí je specializovanou oblastí poradenství. Ne každý terapeut nebo poradce je v této oblasti vyškolen, vždy odkažte oběti/přeživší na příslušné organizace zabývající se domácím násilím.
- Navažte kontakt s místními organizacemi; zvažte finanční podporu organizací jako Bílý kruh bezpečí, ROSA nebo dalších (viz

„Je důležité, aby lidé pochopili, že jakmile odejdete, zasáhne vás smutek – ztráta let, života, volby. Mnozí předpokládají, že když jste odešli, je konec, ale cesta k uzdravení teprve začíná.“

Osobní svědectví

seznam organizací na str. 64). Můžete také připravit nouzové balíčky s toaletními potřebami nebo tašku hraček pro děti v azylovém domě.

- Zúčastněte se školení poskytovaného místní neziskovou organizací o různých problémech týkajících se násilím na ženách.

Jak správně reagovat na oběti/ lidi, kteří prožili domácí násilí

Prvotní informace ze strany oběti

Když za vámi oběť přijde, aby si s vámi promluvila, je velmi nepravděpodobné, že vám řekne, že trpí týráním. Je pravděpodobné, že informace sdělí mnohem nenápadnějším způsobem a bude snadné je přehlédnout. Ke skutečnému odhalení nemusí dojít hned při prvním rozhovoru nebo může dojít k odhalení různého rozsahu při různých rozhovorech.

Bez ohledu na to, jakou formou se to stane, je důležité, abychom si jako příjemci byli vědomi prožitků a přesvědčení, které do těchto rozhovorů vnášíme. Zvláštní pozornost je třeba věnovat vysoké hodnotě, kterou přikládáme manželství, a tomu, jak to může způsobit, že budeme snižovat závažnost situace.

Lidé, kteří prožili domácí násilí, se podělili o několik zásad, které by podle nich měly pomoci církvím dobře reagovat na odhalení domácího násilí.

Bezpečí na prvním místě – nezvyšujte míru rizika újmy

Nejdůležitější zásadou, kterou by se mělo řídit jakékoli jednání (nebo nejednání), je bezpečnost oběti/přeživší a případně dětí. Upřednostňování jakýchkoli jiných hledisek může způsobit vážnou újmu jí i zbytku rodiny.

Věřte jí

- Vaším úkolem jako vedoucího nebo přítele ze sboru je jí věřit a jednat zodpovědně podle úrovně znalostí, které máte.
- Poskytněte v první řadě péči a bezpečí a nabídněte prostor, kde lze budovat

„Když se na to dívám zpětně, zdá se mi neuvěřitelné, že jsem neviděla, že jsem byla týrána – pro všechno na světě, vždyť jsem skončila na pohotovosti! Žila jsem ve strachu. Viděla jsem plakáty o násilí na dveřích záchodů, ale myslela jsem si, že se to netýká lidí, jako jsem já... Vzpomínám si, jak jsem ve shromáždění slyšela přednášku člověka, jehož charitativní organizace zachraňovala ženy z nucené prostituce... Všechno ve mně s těmi ženami souznělo, ale je to směšné, říkala jsem si, jsem vdaná.“

Osobní svědectví

důvěru a vztahy, dát obětem/přeživším čas a prostor pro zpracování a rozhodnutí.

- Potřebuje pomoc, aby pochopila svou situaci a moudře na ni reagovala. Vaší prvotní reakcí v situacích domácího násilí by neměl být impuls „poznat obě strany příběhu“.
- Neptejte se, proč se o tom nezmínila dříve, pokud to trvá již několik let. Pokud se jedná o dlouholeté týrání, pak se snažte ovládnout šok!
- Pokud je to na místě a ve vhodný čas, pomozte jí kontaktovat policii, lékaře, sociální služby a právníka. Můžete jí také nabídnout spolupráci s neziskovými organizacemi, psychology a psychoterapeuty.

„Nejste Bůh, a proto máte omezený přístup k přímému poznání toho, co se děje. To znamená, že vaše instinkty nemusí být nutně přesným měřítkem pravdy a mohou být ovlivněny taktikou příjemného chování pachatele domácího násilí na veřejnosti.“⁵⁵

Oběť, která vám prozradí, že jí partner ubližuje, poškozují ji, ovládá ji nebo na ni vyvíjí nátlak, značně riskuje a staví se před vámi do zranitelné pozice. Vládní zdroje uvádějí, že domácí násilí je často nedostatečně oznamováno kvůli obavám z odvety ze strany násilnického partnera.⁵⁶

Nekontaktujte pachatele

Častou chybou vedoucích církve s dobrými úmysly, kteří si buď chtějí informace ověřit, aby se vyhnuli pomluvám, nebo problém řešit, je oslovit pachatele nebo ho konfrontovat po odhalení. Potvrzení pravdivosti odhalení by nemělo být prioritou; místo toho je třeba dbát na bezpečí oběti.

Oslovení násilníka by mohlo spustit řetězovou reakci, která zvýší pravděpodobnost újmy způsobené oběti nebo osob na ní závislých.

Násilníci jsou velmi obratní manipulátoři, a pokud byste je oslovili po odhalení ze strany oběti, mohlo by jim to nabídnout příležitost využít těchto schopností a „získat“ nevědomé dobrovolníky k dalšímu ovládnutí obětí/přeživší osoby.

Nepovažujte to za běžný problém ve vztahu

Někdy je první reakcí na problém v manželství doporučení manželského poradenství, což může být v situaci násilí často škodlivé.

Je chybou přistupovat k násilí v intimním vztahu jako k jakémukoli jinému vztahovému problému. Je lákavé hledat rychlé pokání a usmíření, ale tento problém není snadné vyřešit.

Kontrolující a nátlaková povaha domácího násilí a rozsáhlé škody, které způsobuje, znamenají, že je nezbytné neřešit ho stejným způsobem jako jiné problémy ve vztazích. Více informací naleznete na str. 53.

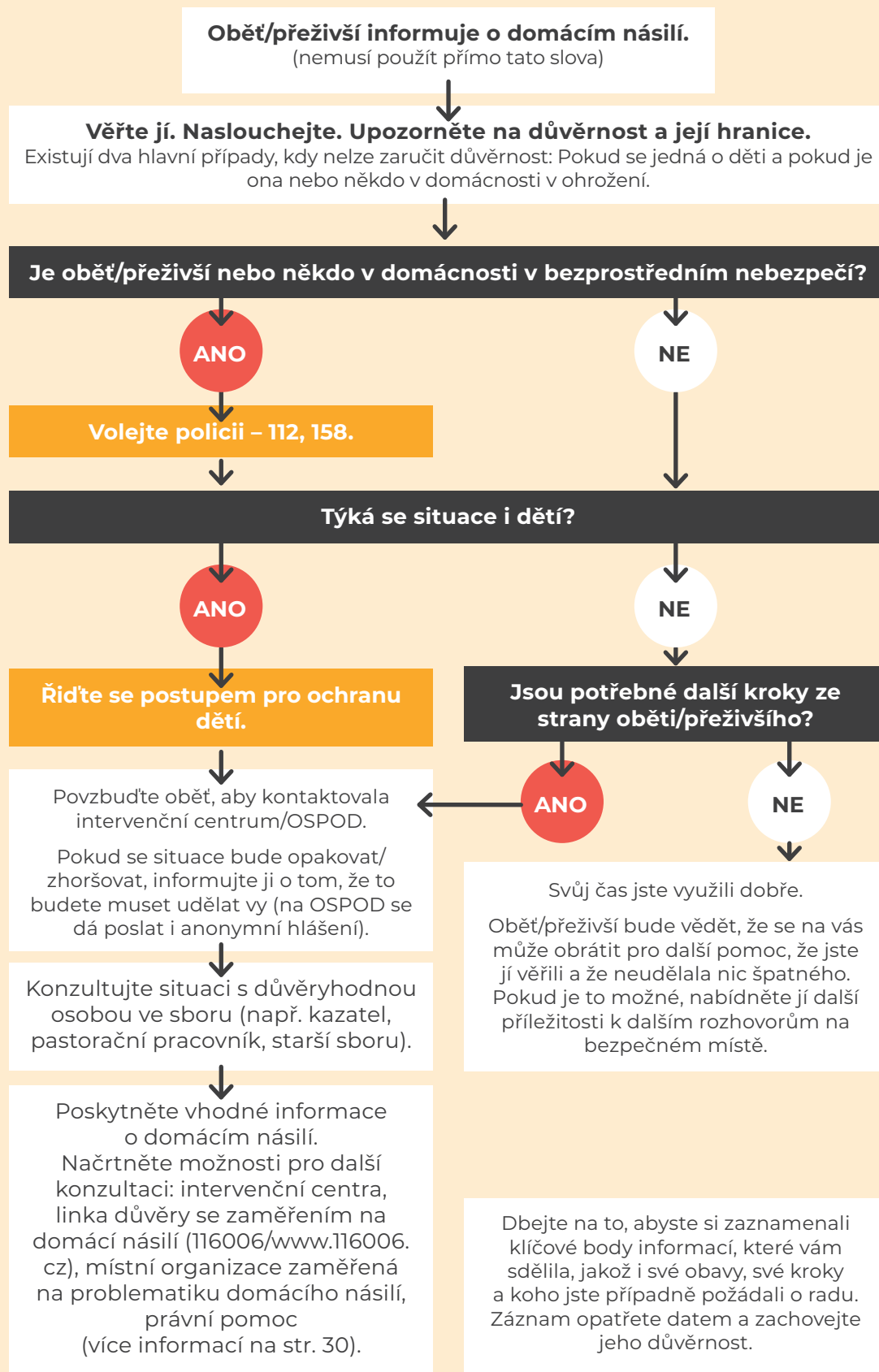
„Lidé jako já nechodí na policii nebo do azylového domu pro ženy, ale možná si s vámi popovídám u kávy. To, jak zareagujete, bude mít obrovský dopad. Možná to popírám, takže potřebuji, aby mi někdo řekl: ‚Tohle mi připadá špatné.‘ Existuje pomoc pro nejrůznější problémy, ale většina lidí potřebuje přátelskou ruku, která je dovede k odborné pomoci.“

Osobní svědectví

⁵⁵ Pierre, J., Wilson, G. (2021). When Home Hurts, str. 82.

⁵⁶ Office for National Statistics (Národní statistický úřad) (2017), Domestic abuse in England and Wales: year ending March 2017. Londýn: Office for National Statistics

Jak řešit situaci, kdy se dozvíte o domácím násilí

Rámec pro nakládání s poskytnutými informacemi

Čtyři zásady pro reagování na informace o domácím násilí

Vezměte na vědomí:

- že pro oběť/člověka, který prožil domácí násilí, je velice těžké mluvit o tom, co se děje.
- že nemusí používat slova týrání nebo násilí, ani si nemusí být vědoma, že je obětí domácího násilí. Může pouze prozradit, že už nezvládá to, s čím se doma potýká.
- že tato situace se odehrává v rámci intimního vztahu, takže se jedná o hluboké city a důsledky zneužívání jsou složité.
- že může pro vás být obtížné vnímat pachatele jako násilníka.

Mějte na paměti:

- Statistiky ukazují, že než žena vyhledá pomoc, je v průměru napadena 50krát (incidenty násilí).^{57,58}
- Můžete od počátku působit proti negativním přesvědčením, která jí násilník vnucuje, např. že je to její vina, že je zbytečná, hloupá, zbabělá.
- Vaše řeč těla a mimika toho řeknou hodně; je opravdu důležité zachovat klid.

„Nikdy bych nikomu neřekla, že mě můj bývalý uhodil, ale protože jsem byla dotázána, zda mě uhodil, měla jsem jen dvě možnosti – lhát, nebo říct pravdu. Díky tomu jsem se poprvé mohla snáze svěřit.“

Osobní svědectví

Reagujte:

Uvědomte si, že jakýkoli zásah může zvýšit míru ohrožení oběti/přeživší a případných dětí. Vyhledejte bezpečný prostor pro rozhovor nebo prostředek pro komunikaci.

- Věřte jí. Nežádejte důkazy ani nekontaktujte násilníka, aby vám potvrdil její sdělení.
- Naslouchejte a snažte se nepřerušovat.
- Ujistěte ji o zachování důvěrnosti, ale vysvětlete jí její limity dané bezpečností.
- Uznejte její odvalu, kterou projevila tím, že se svěřila.
- Ujistěte ji, že to není její vina.
- Pokládejte jemné, jasné otázky, které jí umožní odpovědět ano nebo ne. Například: Cítíš se bezpečně? Udeřil tě?
- Zjistěte, zda jsou v domácnosti děti nebo jiné zranitelné dospělé osoby.
- Zhodnoťte míru rizika: Hrozí jí nebo někomu jinému v domácnosti bezprostřední nebezpečí újmy?
- Existují okamžité praktické potřeby, kterým je třeba věnovat pozornost?

Mějte na paměti:

- Vaše postupy pro ochranu dětí nebo zranitelných dospělých. Zpočátku můžete odhalení sdělit odpovědné osobě (pastoračnímu pracovníkovi, poradci, pastorovi, ...) ve vaší církvi/sboru, aniž byste uvedli jakékoli podrobnosti k identifikaci oběti/přeživší osoby, a požádat ji o radu.
- Můžete požádat o radu odborníky. Obratťe se na linku důvěry 116006 (www.116006.cz) nebo se spojte s organizací věnující se této problematice.

⁵⁷ SafeLives (2015), Insights Idva National Dataset 2013-14. Bristol: SafeLives.

⁵⁸ Walby, S. and Allen, J. (2004). Domestic violence, sexual assault and stalking: Findings from the British Crime Survey. Londýn: Ministerstvo vnitra.

- Oběti/lidé, kteří prožili domácí násilí, velmi dobře odhadují míru svého rizika. Bojí se o svůj život nebo o život svých dětí? Pokud je odpověď kladná, berte to velmi vážně a musíte zavolat policii.

Předejte do péče:

Po pečlivém vyslechnutí jí můžete pomoci posoudit její možnosti:

- Dejte jí informace o domácím násilí, jako je tato příručka.
- Poskytněte jí informace o linkách důvěry a pomoci nebo místní organizaci věnující se této problematice (116006 a/nebo www.116006.cz).
- Poskytněte bezpečný prostor pro prohlížení webu nebo telefonování, pokud je to nutné.
- Pokud je to možné a pokud si to přeje, doprovodte ji k místním odborníkům.
- Modlete se s ní. Za ochranu, sílu a jasnost, aby se mohla správně rozhodnout atd.

Mějte na paměti:

- V důsledku zneužívání může být velmi zmatená a neschopná vám říct, co chce.
- Mohou se u ní vyskytnout flashbacky a posttraumatická stresová porucha neboli PTSD.
- Může se bránit pomoci, dokud si nevybuduje důvěru.
- Když ji povzbudíte, aby začala spolupracovat s odbornou službou, můžete být právě tím, kdo jí pomůže řešit konkrétní otázky související s vírou, například rozvod, odpuštění, utrpení.
- **Nikdy** jí nedoporučujte párové poradenství nebo mediaci.

Zaznamenejte si:

Po provedení všech výše uvedených kroků si запиšte následující:

- Klíčové prvky toho, co vám oběť řekla, jejími slovy.
- Uveďte data a časy a fotografie fyzických zranění.
- Co jste udělali a jaké máte obavy.
- Komu (pokud někomu) jste informace sdělili.

Mějte na paměti:

- Ochrana osobních údajů: Uchovávejte záznam na bezpečném místě a zaznamenávejte věci tak, abyste pouze vy mohli identifikovat, koho se záznam týká.
- Vaše záznamy mohou být užitečné pro policii nebo jako důkaz u soudu.
- Tím, že budete brát zveřejnění vážně, budete působit proti případnému zastrašování nebo zpochybňování zdravého rozumu (gaslighting)⁵⁹, ke kterému došlo. Může to pomoci ujistit oběti/přeživší, že zneužívání je skutečné.

Gaslighting

Jednání, při němž pachatel podvodem nebo manipulací donutí oběť uvěřit věcem, které nejsou pravdivé, obzvláště tím, že ji přesvědčuje o tom, že může trpět duševní poruchou.

Co dělat a nedělat při pomoci oběti/ osobě, která prožila domácí násilí

Co dělat:

- Věřte jí; její popis násilí je zřejmě jen špičkou ledovce.
- Naslouchejte tomu, co říká – a berte to vážně.
- Na první místo dejte její bezprostřední bezpečnost (a bezpečnost případných dětí) a zkontrolujte, zda způsob, jakým komunikujete, a podpora, kterou jí nabízíte, ji dále neohrožuje.
- Podpořte ji a umožněte jí činit vlastní rozhodnutí.
- Podporujte a respektujte její rozhodnutí. I když se zpočátku rozhodne vrátit se k násilníkovi, je to její volba. Ona má nejvíce informací o tom, jak přežít. Pokud se však jedná o děti, jejich bezpečí musí být na prvním místě a tuto volbu může být nutné „přehlasovat“.
- Poskytněte jí informace o příslušných pomáhajících organizacích a případně jí nabídněte, že organizaci kontaktujete jejím jménem a učiníte tak v její přítomnosti, nebo jí poskytněte bezpečné a soukromé místo, odkud může kontaktovat příslušnou organizaci.
- Využijte odborných znalostí těch, kteří jsou náležitě vyškoleni.
- Ujistěte ji, že to není její vina, že si takové zacházení nezaslouží a že to pro ni není Boží vůle.
- Dejte jí najevo, že to, co násilník udělal, je špatné a naprosto nepřijatelné.
- Buďte trpěliví.

- Modlete se:
 - Vyjádřete vděčnost za její odvalu a statečnost v tom, že s vámi promluvila o tom, co se děje v její rodině.
 - Za Boží ochranu pro ni a její rodinu.
 - Za sílu a moudrost, aby se správně rozhodla.
 - Za růst v chápání její ceny a hodnoty v Kristu.

Co nedělat:

- Nesudte to, co vám řekne.
- Nesnižujte závažnost toho, co prožívá, nebo nebezpečí, které jí hrozí.
- Nereagujte nedůvěřivě, nevyjadřujte znechucení nebo hněv vůči tomu, co vám říká, nereagujte ani příliš pasivně.
- Neptejte se, proč nejednala tím či oním způsobem, ani násilí nesvádějte na ni.
- Neslibujte nic, co nemůžete splnit.
- Nejednejte jejím jménem bez jejího souhlasu (pokud nejde o děti nebo není v nebezpečí).
- Nečekejte, že se dokáže rychle rozhodnout.
- Nepovzbuzujte ji, aby násilníkovi odpustila nebo ho přijala zpět.
- Neuposílejte ji zpět domů s modlitbou/ příkazem, aby se podřídila manželovi, přivedla ho s sebou do shromáždění nebo se snažila být lepší křesťanskou manželkou.
- Nekontaktujte ji doma, pokud jste se nedohodli na tom, že je to bezpečné.
- Nedávejte informace o ní nebo místě jejího pobytu násilníkovi nebo jiným lidem, kteří by mu ji mohli předat.
- Dejte si pozor, aby se nestala závislou na vás, nenavazujte emoční vztah. Může to vyvolat problémy a dojem, že to vy jste odpovědí na její problémy.

Jak jednat správně v situaci, která se týká dětí

Pro děti žijící v domácnosti, kde dochází k domácímu násilí, existuje mnoho možných ochranných opatření

- Naslouchejte pohledům dětí.
- Konzultujte situaci s odborníky, vedoucím nedělkou, či pastoračním pracovníkem vašeho sboru.
- Blaho dítěte je prvořadé a jeho potřeby a celková bezpečnost by měly být při rozhodování vždy na prvním místě.

V případě pochybností o tom, jak postupovat, je vždy lepší požádat o radu.

Můžete kontaktovat linku důvěry, jak již bylo řečeno výše. Pro děti existuje například linka bezpečí **116111** (<https://www.linkabezpeci.cz/chat>). Jsou zde vždy přítomni odborníci a poradci, kteří jsou připraveni poradit a pomoci.

Dobrym postupem je navázání dobrých vztahů s místními sociálními službami, pokud si nejste jisti, jak postupovat.

Níže uvádíme několik příkladů scénářů, které může být užitečné zvážit:

Rodič vás informuje, že jeho děti jsou přítomny, když v domácnosti dochází k násilí, které však nikdy není namířeno proti dítěti (dětem). Rodič by měl být upozorněn, že záležitost zaznamenáte a budete hledat radu ohledně vhodnosti vyzoomění OSPODu. Nahlašovací

povinnost se v případě dětí ohrožených domácími násilím týká pracovníků s dětmi (§ 10 zákona č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí), kteří musejí situaci nahlásit na OSPOD. To umožní zákonem stanoveným orgánům (OSPOD, policie a další) posoudit, zda dítěti hrozí újma, a poskytnout mu přímou podporu. V závažných případech může být považováno za nezbytné zařadit dítě/děti do plánu ochrany dítěte, který zahrnuje pravidelné monitorování.

Jste informováni, že dítě bylo zraněno v přímé nebo nepřímé souvislosti s domácími násilím.

V takovém případě je třeba neprodleně informovat policii, aby bylo zajištěno vyšetření této záležitosti. Oznamovací povinnost a povinnost přezkazít trestný čin, má podle § 367 a § 368 zákona 40/2009 Sb., trestního zákoníku, každý občan.

Dítě/mladistvý vás upozorní na hádku u nich doma.

Skutečnost je taková, že ve většině rodin dochází k hádkám. Jejich závažnost a četnost se může lišit a hranice, kdy se hádky považují za násilí, může být velmi tenká. Ve většině případů není vhodné, abyste se zúčastnili jednání a hovořili se zúčastněnými osobami.

I když máte schopnosti potřebné k tomu, abyste situaci zvládli a dotyčné osoby uklidnili, je třeba mít na paměti, že budete muset opět odejít, a když tak učiníte, mohou být děti vystaveny ještě většímu riziku. Často je nejlepší situaci pečlivě

sledovat a zajistit, aby dítě mělo komu zavolat nebo na koho se obrátit, pokud by se situace vyhroutil. V případě pochybností je lepší kontaktovat OSPOD, který má povinnost prošetřit situaci a vyhodnotit míru závažnosti. Pokud se děti nacházejí v domácnosti, kde dochází k domácímu násilí, úlohou OSPODu je koordinace pomoci. Může poskytnout kontakt na pomáhající organizace a další podpůrné služby na místní úrovni a pomoci s nimi navázat spojení.

Jak může církev/organizace pomoci dítěti nebo mladistvému v této situaci?

Pokud vám dítě řekne o domácím násilí, je třeba mu pozorně naslouchat. Je nepravděpodobné, že by si s vámi dítě sedlo a plně vám popsalo vše, co se doma děje, protože většina dětí své rodiče přirozeně chrání. Sdělení dítěte může být velice nepříjemé.

Může se pouze zmínit o tom, že se rodič zlobí, klást otázky týkající se toho, jaké by měly být vztahy; mladší dítě může opakovat nevhodné výrazy, které slyšelo, nebo kreslit obrázky, které ukazují konflikt.

Dítě nebo dospívající, který má odvahu vyjádřit své obavy, potřebuje vaši pozornost a žádá o pomoc. Vždy se snažte potvrdit jeho pocity a vysvětlit mu, že udělal správnou věc, když vám to řekl, ujistěte ho, že nemá potíže ani to není jeho vina. Mnoho dětí se často domnívá, že za to mohou ony, a myslí si, že hádky nebo spory způsobily ony, a ne dospělí, kteří za ně nesou odpovědnost.

Pro děti může být také obtížné sdělit, co si skutečně myslí. Například:

„Jsem hrozně unavený“ může znamenat *„celou noc jsem byl vzhůru a poslouchal hádky, křik nebo spory“.*

„Je to moje vina“ může znamenat *„kdybych tolik nezlobil, máma a táta by se přestali hádat a měli by se víc rádi“.*

„Všechno je v pořádku“ může znamenat *„nechci, aby se někdo dostal do problémů; zlepši se to – co se stane doma, zůstane doma.“*

Stejně jako u všech záležitostí týkajících se ochrany dětí nelze slíbit důvěrnost. Je nezbytné přistupovat vážně ke všemu, co dítě řekne, i když je jeho sdělení těžko pochopitelné. Musíte jasně říci, jaká opatření navrhuje přijmout. Může se stát, že mu řeknete, že se potřebujete poradit nebo že potřebujete zajistit jeho bezpečí, a proto o tom budete muset říct osobě, která o ochraně dětí ví víc než vy, protože ta bude vědět, co dělat.

Nesmíte se snažit konfrontovat údajného násilníka sami a nemusí být vhodné mluvit ani s druhým rodičem oběti domácího násilí, aniž byste si předtím vyžádali radu a vedení. V kritických okamžicích může nevhodný kontakt s rodiči vystavit děti a rodiče, který je obětí domácího násilí, většímu riziku s někdy zničujícími důsledky.

Když se o situaci dozvíte, vždy co nejpřesněji zdokumentujte, co bylo řečeno, a sdělte to zodpovědné osobě, které důvěřujete (pastoračnímu pracovníkovi, poradci, pastorovi, ...), ve vaší církvi.

Mějte na paměti, že informace jsou často zpočátku omezené a nejasné, ale pozornost a dostupnost pomáhají dítěti, aby se později cítilo bezpečně a mohlo sdělit další podrobnosti. Je také důležité si uvědomit, že stejně jako v případě všech sdělení týkajících se ochrany jsou vaše poznámky nesmírně důležité a v případě zahájení trestního vyšetřování si je mohou vyžádat příslušné orgány.

Jak správně reagovat v případě, že pachatel chodí do vašeho shromáždění

Je fakt, že pokud vám členka sboru řekne o domácím násilí, je pravděpodobné, že násilník bude také jeho členem, a my budeme muset přemýšlet o tom, jak ho pastoračně vést.

V tomto případě musí být za všech okolností v popředí veškerého jednání bezpečí, duševní zdraví a důstojnost oběti/přeživší osoby.

Nezapomeňte: Konfrontace nebo rozhovor s násilníkem může zvýšit míru rizika pro oběti/přeživší osoby a jejich rodiny.

S pachatelem domácího násilí mluvejte jen v případě, že:

- vám o svém jednání sám řekl.
- vás o to, abyste to udělali, požádala oběť. **(Budte mimořádně opatrní!** Oběť/přeživší může mít nereálná očekávání ohledně výsledku vaší intervence a nemusí si být plně vědoma toho, jakému nebezpečí ji to může vystavit.)

Pro každého, kdo chce jednat s pachatelem domácího násilí, je nezbytné školení a doporučujeme, aby tato osoba byla buď členem vedení nebo uznávaným a respektovaným silným křesťanem.

Čeho si musíme být vědomi:

Musíme mít na mysli, že domácí násilí je hřích, a brát zřetel na následující:

- Násilí (v jakékoli formě) je hřích.
- Násilné jednání je rozhodnutím pachatele. Může si vybrat, zda bude jednat násilně, nebo ne.

- Násilí není nikdy přijatelné. Nikdy nemůžeme nikoho změnit. Můžeme pouze podporovat a povzbuzovat. Pachatel se musí chtít změnit a musí být ochoten být vykazatelný.
- Nejedná se o krátkodobou záležitost. Vždy upřednostňujte bezpečí a blaho oběti/přeživší osoby.
- Nezbytná je profesionální pomoc.
- Pravidelná biblická kázání a vyučování o domácím násilí a zdravých vztazích posílí veškerou poskytovanou pastorační podporu.
- Touha po obnovení vztahu může vést k tomu, že vedení spíše požádá oběť, aby se modlila, odpustila a usmířila se s násilníkem, než aby podniklo kroky k řešení násilného chování, podpořilo proces uzdravování a vedlo pachatele k vykazatelnosti.
- Pachatel může být charismatický, přátelský a může zastávat vedoucí úlohu v církvi. Bude mít příležitost formovat si lidi kolem sebe, získávat spojence a propagovat falešný příběh o své manželce a vztahu. To může upevnit kontrolu ze strany násilníka a způsobit, že se žena bude cítit izolovaná. Nemusí se cítit dostatečně jistě, aby o situaci informovala, nebo když o ní řekne, nikdo jí neuvěří.

Věci, které je potřeba zvážit ve vztahu k obnově

Jako křesťané jsme pevně zakotveni v tom, že chceme přinášet obnovu; je to úžasná věc, ale musíme být opatrní, abychom

nepovzbuzovali k obnově tam, kde by to ve skutečnosti mohlo škodit.

Musíme si dávat pozor na to, jak definujeme obnovu: zajistit, aby pár fyzicky zůstal spolu, není totéž jako být obnoven a žít ve zdravém vztahu.

Obnova se musí týkat jednotlivce: Bůh má vždy na srdci obnovu člověka, ale nepřišel zachránit manželství nebo intimní vztah. Přišel zachránit a obnovit jednotlivce. Obnovení někoho nemusí nutně znamenat, že vztah může nebo má být obnoven.

Pokud si oběť/přeživší nepřeje pokračovat ve vztahu, je třeba upřednostnit její přání, i kdyby to mělo znamenat, že násilník bude požádán, aby přestal navštěvovat místní shromáždění. Pachateli je třeba nabídnout podporu tím, že mu pomůžeme začlenit se do jiného místního společenství (pokud je to možné) a propojíme ho s novým vedením, abychom podpořili transparentnost a odpovědnost.

Profesionální pomoc

Když chce násilník řešit své chování, potřebuje **pastorační a profesionální** podporu. Je třeba se obrátit na službu zaměřenou na pachatele domácího násilí, aby řešil násilné chování (existuje například organizace Liga otevřených mužů, která se mimo jiné věnuje i této problematice).⁶⁰

Pro každého násilníka, který chce řešit své chování, je zásadní, aby se sám přihlásil nebo byl odkázán na program pro pachatele domácího násilí, který pracuje na skutečné a smysluplné změně. Tyto programy vedou zkušení odborníci, kteří pracují se skupinami i jednotlivci. Snaží se pomoci násilníkovi k lepšímu náhledu na jeho chování. Některá z témat, která se v takových programech probírají, zahrnují dopad domácího násilí na oběť/přeživší osobu a zbytek rodiny, definice domácího násilí, moc a kontrolu, důvody, proč lidé týrají, a strategie a metody, jak se chovat jinak než násilně.

Uvědomujeme si, že tento typ podpory nemusí být ve vašem okolí snadno dostupný. Informace o probíhajících programech by měli mít v nejbližším intervenčním centru (ze zákona musí být takové centrum v každém kraji). Kontakt na další organizace nabízející programy pro pachatele najdete na straně 65.

⁶⁰ <https://ilom.cz/>

Pastorační podpora

Vzhledem k tomu, že programy pro pachatele jsou často sekulární, bylo by pro násilníka přínosné, kdyby vedle něj stál silný křesťan, který mu nabídne vykazatelnost a prostor k rozhovorům o životě, lásce, Bohu, o všem a o čemkoli. Tuto osobu budeme označovat jako **partnera pro vykazatelnost**.

Jakákoli pastorační podpora by měla být založena na dohodě o nenapadání oběti/přeživší osoby a zapojení se do kurzu pro pachatele. Je vhodné vybudovat kontrolní systém, který pomůže partnerovi pro vykazatelnost pravidelně dohlížet na zlepšení chování. Tato podpora musí být založena na vztahu, přátelství a otevřené a upřímné průběžné konverzaci o problémech a jejich řešení. Skutečná duchovní vykazatelnost bude pokračovat ještě dlouho po skončení odborného programu.

Násilník se musí rozhodnout, zda je ochoten přijmout tuto úroveň vykazatelnosti, a toto rozhodnutí je ukazatelem jeho upřímnosti.

Pomoc pachateli domácího násilí

Násilník by měl přijmout fakt, že se jeho partnerce dostává trvalé podpory jako oběti domácího násilí. V rámci programu pro pachatele jsou ve většině případů oběti/přeživší vyzvány, aby poskytly zpětnou vazbu o chování násilníka, a posílily tak jeho vykazatelnost.

Násilník se pravděpodobně bude snažit minimalizovat nebo ospravedlnovat násilí a manipulaci. Musíme si toho být vědomi a prosit Boha o schopnost rozlišování a pamatovat, že je třeba věřit průběžným zprávám oběti/přeživší osoby o jakýchkoli změnách nebo nedostatku změn. Pokud je zpětná vazba od oběti/přeživší taková, že násilník nemění své chování, nebo naopak zvyšuje násilí či nachází nové způsoby, musí partner pro vykazatelnost zvážit odstoupení,

Partner pro vykazatelnost musí projít školením o domácím násilí a musí být připraven kráčet pachateli po boku dlouhodobě. V ideálním případě by měl být také v kontaktu s osobou, která vede program pro pachatele, čímž se vykazatelnost ještě posílí. Celá koncepce vykazatelnosti spočívá v nastolení sebekontroly, takže zpočátku může podpora probíhat 1–2krát týdně formou návštěvy nebo videohovoru/telefonického hovoru. Po 2–3 měsících se tato podpora může postupně snižovat na kontrolní návštěvy, a to 1–2x měsíčně.

Pachateli musí být zřejmé, že pokud dojde k eskalaci násilí během nebo po zapojení do programu, podpora bude muset být ukončena.

Partner pro vykazatelnost musí být dostatečně připraven, aby mohl konfrontovat a zpochybnit jakýkoli náznak násilného chování, a musí být v kontaktu s obětí/přeživší, aby zjistil, zda se chování skutečně zlepšuje.

protože je zřejmé, že závazky stanovené na začátku nejsou plněny. Je velmi důležité udržovat jasné hranice a očekávání.

Hlavní známky toho, že u násilníka dochází ke změně:

Existují klíčové ukazatele, které pomáhají zjistit, zda násilník mění své násilné chování

- Ukazuje, že je **zodpovědný** za své činy.
- **Neobviňuje** ze situace ostatní, zejména ne oběť.
- Projevuje **respekt** k oběti a jejím rozhodnutím.
- Je otevřený vůči **vykazatelnosti**.
- **Uznává** bolest a utrpení, které způsobil.
- Při svém rozhodování **klade na první místo potřeby a přání oběti**.

Co dělat a co nedělat při pomoci pachateli domácího násilí

Následující prvky by měly být prováděny v kontextu zapojení pachatele do programu pro pachatele nebo s tímto cílem.

Co dělat:

- Považujte bezpečnost oběti (a případných dětí) za nejvyšší prioritu a dbejte na to, aby všechny vaše kroky byly zaměřeny na oběť.
- Setkejte se s ním na veřejném místě nebo v církevní budově s několika dalšími lidmi, pokud je setkání s ním vhodné.
- Přiveďte ho k odpovědnosti za jeho násilné chování a zdůrazněte, že násilí je volba.
- Najděte způsob, jak spolupracovat s programem pro pachatele, policií a dalšími organizacemi, abyste ho vedli k vykazatelnosti.
- Bojujte proti jakémukoli přenášení viny nebo snaze představit se jako oběť, protože to je často používáno jako taktika kontroly.
- Udržujte si povědomí o nebezpečí, které může představovat pro vás nebo jiné lidi, zejména pro oběť/osobu, která prožila domácí násilí, jeho/její děti a širší rodinu.
- Nabídněte mu prostor pro rozhovor o Bibli, kde bude možné odhalit a zpochybnit toxická přesvědčení, a řešte případné otázky.
- Vezměte vážně jakékoli jeho výhrůžky a informujte příslušné orgány a oběť/osobu, která prožila domácí násilí.
- Povězte o jakýchkoli svých obavách řádně vyškolenému odborníkovi.
- Modlete se:
 - Aby přestal využívat svou moc k týrání oběti.
 - Za pokoru, aby uznal svůj hřích.
 - Za rostoucí uznání bolesti, kterou způsobil, a skutečnou touhu uznat svou partnerku za stejně hodnotnou osobu a upřednostnit její potřeby a přání i potřeby zbytku rodiny.

Co nedělat:

- Nechodte za ním, abyste si potvrdili výpověď oběti/přeživší osoby.
- Nescházejte se s ním o samotě a v soukromí.
- Nepřijímejte jeho používání náboženských výmluv pro jeho chování.
- Neposkytujte mu jakékoli informace o tom, kde se oběť/přeživší nachází, pokud ho opustila.
- Nenechte se přesvědčit jeho zlehčováním, popíráním nebo lhaním o zneužívání.
- Nepřijímejte, že obviňuje oběť nebo cokoli či kohokoli jiného.
- Nenechte se přesvědčit jeho zkušeností s „obrácením“. Pokud je opravdová, bude mu obrovským zdrojem pomoci, když bude postupovat v otázce odpovědnosti a vykazatelnosti. Pokud není upřímná, je to další způsob manipulace s vámi a systémem a snahou o udržení kontroly nad procesem, aby se vyhnul odpovědnosti.
- V této době neusilujte o křest nebo konfirmaci. Pokud je pokání a obrácení zneužívajícího upřímné, může být pokřtěn nebo konfirmován později, až se prokáže dlouhodobá a důsledná změna.
- Nedávejte mu vedoucí zodpovědnosti v církvi jako způsob, jak zlepšit jeho chování.
- Nezasazujte se o to, aby se násilník vyhnul právním důsledkům svého násilí.
- Nehledejte svědka pro dosvědčení dobrého charakteru pachatele pro případné soudní řízení.
- Rychle a snadno mu neodpouštějte.
- Neplette si jeho pocity viny, smutek nebo lítost se skutečným pokáním a změnou.

Co když patří do stejného sboru?

Domácí násilí je složitý problém, který se stává ještě složitějším, pokud obě strany navštěvují stejný církevní sbor. Po odhalení je třeba zvážit následující skutečnosti:

- Naším úkolem jako církve je stát při těch, kdo jsou zranitelní. Proto je naší prvořadou povinností podporovat a chránit oběť/osobu, která prožila domácí násilí, a případné děti, kterých se situace dotýká.
- Domácí násilí je hřích a hřích má v našem životě své důsledky. Jsme vykoupeni a osvobozeni od hříchu, ale budeme muset čelit následkům svých činů; Gal 6,7: „Neklamte se, Bohu se nikdo nebude posmívat. Co člověk zaseje, to také sklídí.“
- Postupujte při odhalování s ohledem na bezpečí oběti/přeživší na prvním místě, postupujte podle schématu odhalování na str. 42.
- Domácí násilí porušuje manželskou smlouvu a odloučení se stává procesem hledání bezpečí.

Pokud si oběť/osoba, která prožila domácí násilí, nepřeje ve vztahu setrvat

- Nabídněte, že ji budete doprovázet během vyčerpávajícího procesu odloučení. Církev může pomoci uspokojit praktické, emocionální a duchovní potřeby.
- Uvědomte si, že odloučení je pro oběti/přeživší a jejich děti vysoce rizikovým

obdobím. Vedoucí pracovník v oblasti ochrany v církvi by měl zavést opatření k zajištění jejich bezpečnosti.

- Nejbezpečnější by mohlo být, kdyby mezi oběti/přeživší a pachatelem nebyl žádný kontakt. Násilníkovi by proto bylo dobré doporučit, aby vyhledal jinou církev/sbor, kde je k dispozici vykazatelnost a podpora.

Pokud si oběť/osoba, která prožila domácí násilí, není jista, zda chce ve vztahu zůstat

- Podpořte ji, aby si přečetla nebo poslechla informace o domácím násilí.
- Zprostředkujte jí kontakt s místní podpůrnou skupinou pro ženy postižené domácím násilím.
- Následně se může rozhodnout, že chce od násilníka odejít (oddíl výše) nebo s ním nadále žít (oddíl níže).

Když se oběť/osoba, která prožila domácí násilí, rozhodne zůstat ve vztahu

- Vypracujete společně bezpečnostní plán.
- Udržujte s ní kontakt.

Proč není odpovědí poradenství, mediace nebo manželské kurzy

Obecně lze říci, že manželské poradenství, mediace nebo manželský kurz mohou být účinnými prostředky pro řešení manželských problémů. Mohou pomoci lidem s řešením konfliktů nebo komunikačních problémů, s problémy z dětství, které si do vztahu přinesli, a při problémech s intimitou. V případě vztahu s násilníkem však mohou způsobit více škody než užítku.

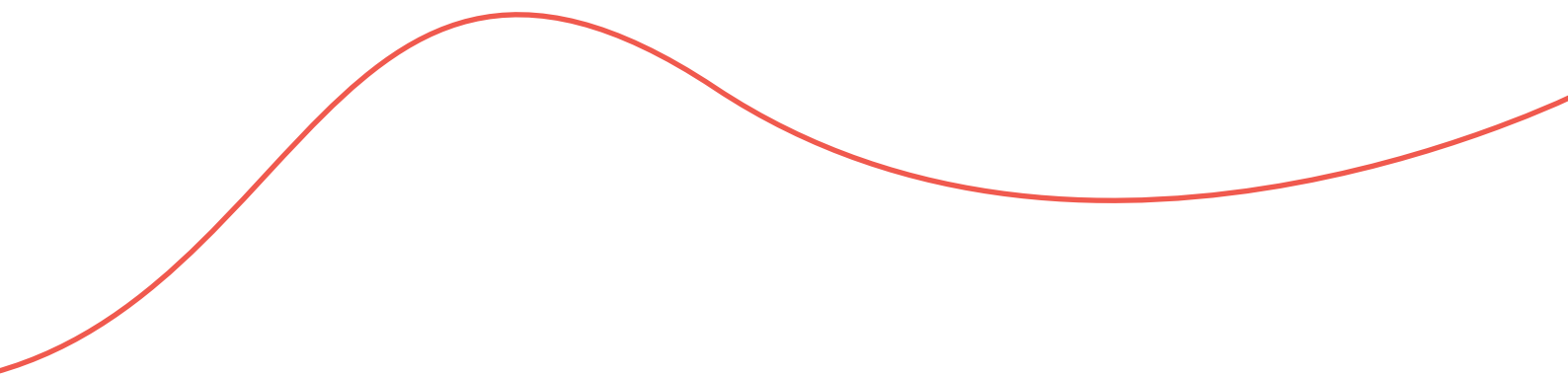
Tato opatření nejsou pro oběť domácího násilí bezpečná; její upřímná a otevřená účast by mohla vést k tomu, že násilník bude násilí stupňovat.

Osoby dopouštějící se domácího násilí jsou velmi manipulativní a mohou tyto situace využívat jako další arénu k uplatňování nátlaku a kontroly.

Poradenství, mediace a manželské kurzy předpokládají koncept vzájemnosti ve vztahu. U násilníka tato vzájemnost neexistuje, protože v sobě nemá úctu k oběti a nemá zájem o rovnost.

Účast na těchto podpůrných akcích v páru znamená, že obě strany chápou, že problémy jsou společné. Domácí násilí není sdílený problém, je to problém násilníka. Domácí násilí je volba, kterou násilník učiní, aby využil své moci k vykonávání kontroly nad obětí/přeživší osobou.

V těchto situacích je pár obvykle požádán, aby se zaměřil na své individuální pocity. Tento přístup je ve vztahu s násilníkem kontraproduktivní, protože on už tak tráví příliš mnoho času soustředěním se na své pocity a málo času soustředěním se na své činy a jejich dopad na partnera.

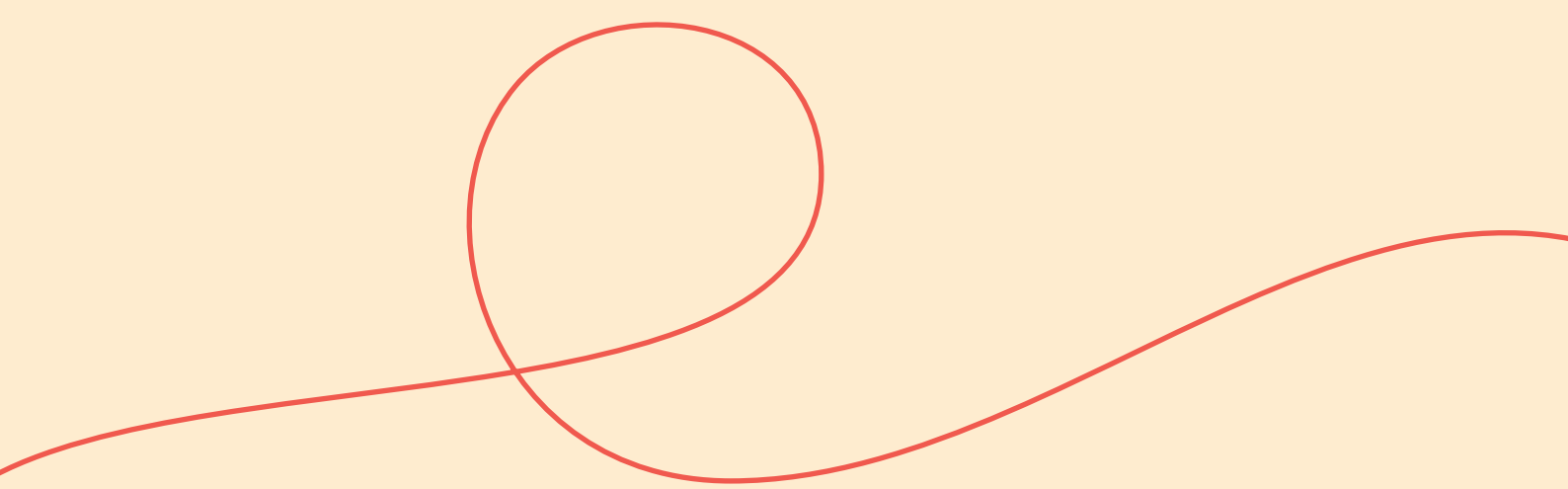

Teologické zamyšlení

Bůh v Bibli přikazuje mluvit za ty, jejichž hlas nebyl slyšet, a postavit se na stranu těch, kteří čelí útlaku a nespravedlnosti. Věříme, že tato výzva k akci zahrnuje i boj proti domácímu násilí a podporu obětí/lidí, kteří domácí násilí prožili.

Ve všeobecné církvi se můžeme rozcházet v otázce role mužů a žen. Přesto existuje řada principů, u nichž nacházíme jednotu: stejná hodnota a cena mužů a žen, kteří byli stvořeni k Božímu obrazu, důležitost toho, abychom vše konali na základě Kristovy lásky, milovali se navzájem a pokládali život jedni za druhé. Přesto někteří stále berou izolované texty z Bible a překrucují je nebo je používají jako „zbraň“, aby schvalovali zneužívání a násilí na ženách, bagatelizovali je nebo v něm pokračovali.

Tato část se zabývá tím, co Bible říká o moci, kontrole a vztahu, který Bůh zamýšlel mezi muži a ženami, a co to znamená pro oběti domácího násilí a ty, kdo ho prožili.

Studium Genesis

Příběhy o stvoření v knize Genesis jsou základem pro naše chápání vztahu mezi Bohem a lidstvem i vztahu mezi muži a ženami.

Vyprávění o stvoření v 1. kapitole knihy Genesis podrobně popisuje, jak Bůh stvořil svět. Bůh viděl, že jeho stvoření je dobré, ale šestého dne, kdy stvořil lidské bytosti, prohlásil, že je velmi dobré (1,31).

Genesis 1,27 nám říká, že muž a žena byli stvořeni k Božímu obrazu (imago dei). Zásadní na tomto verši je, že platí jak pro muže, tak pro ženy.

V rámci toho, že byli stvořeni k Božímu obrazu, dostali muži i ženy příkaz: „Plodte a množte se a naplňte zemi. Podmaňte ji a panujte nad mořskými rybami, nad nebeským ptactvem, nade vším živým, co se na zemi hýbe.“

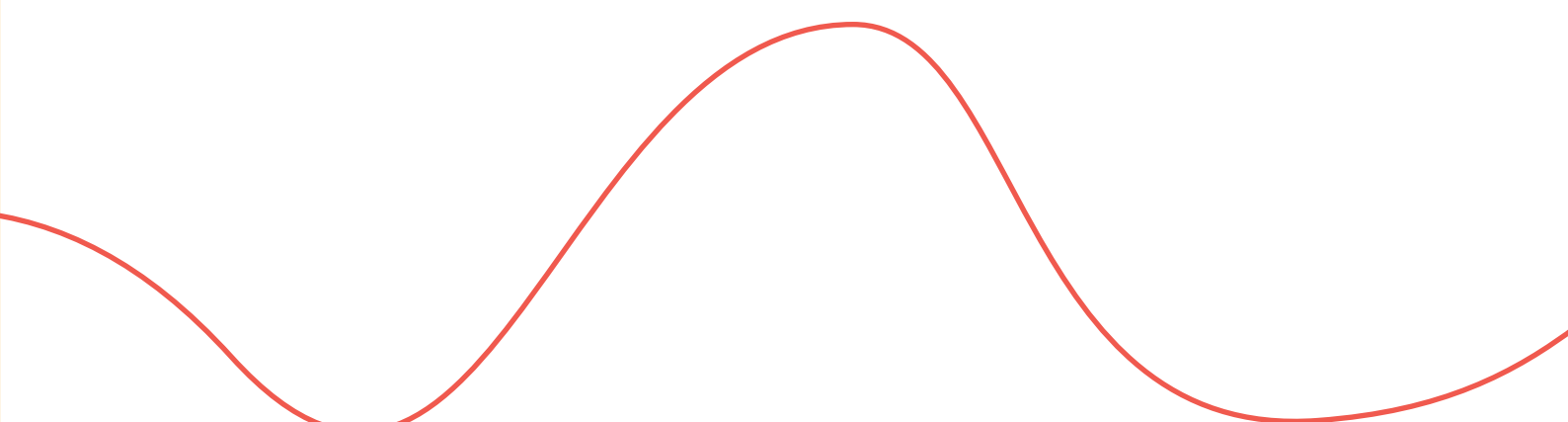
Abychom pochopili pojem „vládnutí“, musíme se podívat na toho, kdo měl tuto moc v rukou především. 2. kapitola listu Filipským říká, že Ježíš nepovažoval svou moc za něco, co má být použito k vlastnímu prospěchu; to je pro nás dobrý vzor k následování.

Co to znamená pro oběti/osoby, které prožily domácí násilí?

Domácí násilí okrádá muže a ženy o jejich důstojnost, hodnotu a identitu. Být stvořen k Božímu obrazu znamená, že **oba**, muž i žena, odrážejí slávu a podivuhodnost toho, kdo je stvořil. **Muži i ženy** nesou pečeť Krále. Znamená to, že **oba** mají přirozenou důstojnost a hodnotu, kterou jim nelze vzít.

Genesis 2 a 3: Co se stalo pak?

Genesis 1 končí slovy o tom, že „všechno, co učinil, je velmi dobré“ (1,31). V Genesis 2,18 se však dozvídáme, že Bůh tehdy řekl: „Není dobré, aby člověk byl sám. Učiním mu pomoc jemu rovnou.“ Pro studium této pasáže a zbytku vyprávění o stvoření ve 2. kapitole Genesis je zásadní uvědomit si, že jak muž, tak žena jsou stvořeni k Božímu obrazu.

Ženy jako pomocnice?⁶¹

Z toho, že Eva je označena za Adamovu „pomoc“, někteří lidé vyvozují, že ženy byly stvořeny, aby sloužily mužům nebo měly podřízenou roli. Výraz přeložený v Genesis 2,18 jako „pomoc jemu rovná“ v hebrejštině zní ezer kenegdo. Ezer je výraz, který ve většině kontextů neznamena podřízenost, ale nadřazený nebo rovnocenný vztah. Stejný kořen slova je použit šestnáctkrát k popisu Boha a třikrát k popisu vojenské podpory. Odkazuje spíše na sílu než na slabost. Například v Žalmu 46,2 nám Bůh pomáhá, protože je naším útočištěm a silou – naším ezerem. Rozhodně není naším podřízeným!

Aby byla zachována rovnost uvedená v 1. kapitole a nevyplývalo z textu, že ženy jsou nadřazené mužům, používá se také slovo „jemu rovná“, kenegdo. Toto slovo vyjadřuje rovnováhu a rovnost. Evina úloha spočívá v tom, že má být silnou a důstojnou společnicí, která má nést a spravovat stvoření společně s Adamem rovným dílem.

Co to znamená pro oběti/osoby, které prožily domácí násilí?

Ženy jsou stvořeny k obrazu Božímu, jsou ezer kenegdo – nejsou služebnice ani podřízené, ale jsou silou vedle svého partnera.

Mohou za to ženy?⁶²

Eva je někdy líčena jako ta, kdo je jako jediná zodpovědná za pád, protože jako první snědla ovoce a předala ho Adamovi, který ji pak v Genesis 3,12 viní ze svého jednání. Je však zajímavé, že Adam je tím, kdo dostává příkaz, aby ze stromu nejedl, ještě předtím, než Eva vůbec začala existovat. I kdyby pokyn předal Evě správně, měl lépe než kdokoli jiný vědět, že nemá jíst ovoce, které mu Eva dala. Za tento pád nesou společnou odpovědnost oba, což nám někdy uniká; zdůrazňuje ji Boží odpověď, která vidí důsledky pro Adama i Evu.

Co to znamená pro oběti/osoby, které prožily domácí násilí?

Obviňování je pojem, který charakterizuje domácí násilí. Násilníci nepřijímají žádnou odpovědnost za své chování a oběti/přeživší jsou obviňováni ze všeho špatného, co se děje.

⁶¹ Více o tomto tématu viz kniha Helen Paynterové The Bible doesn't tell me so.

⁶² Více o tomto tématu viz kniha Mary Evansové Women in the Bible.

Manželové jako vládci?⁶³

Genesis 3 popisuje důsledky pádu: prokletí a následky. Tento text poskytuje přehled o dopadu pádu na vztah mezi muži a ženami. Není to původní Boží záměr.

V 16. verši Bůh říká: „Budeš dychtit po svém muži, ale on nad tebou bude vládnout.“ Tento výrok popisuje nerovnováhu moci ve vztahu mezi muži a ženami, kterou přinesl prvotní pád v ráji. Není to prohlášení o Božím ideálu pro vztahy mezi muži a ženami. „Vládnutí“ nad ženami nebylo příkazem, stejně jako nebylo příkazem, aby ženy toužily po svých mužích.

Co to znamená pro oběti/osoby, které prožily domácí násilí?

Původním Božím záměrem nikdy nebylo, aby muži vládli ženám – byl to až důsledek pádu. V Ježíši je vše obnoveno, včetně rovnoprávného vztahu mezi muži a ženami.

Příběhy o hrůzách ve Starém zákoně a Boží mlčení

Ve Starém zákoně najdeme řadu těžkých příběhů, které se týkají jednání se ženami. Jsou to příběhy o tom, že se ženami je nakládáno jako s někým, kdo má menší cenu než muži, a o tom, jak kruté utrpení jim muži způsobili. Ačkoli tyto příběhy jsou v Bibli, neznamená to, že Bůh takové jednání schvaluje nebo že odrážejí Boží plán pro lidstvo. Ukazují nám, že Bible má co říct o násilí, zneužívání a nespravedlnosti. Někdy Bůh aktivně projevuje svůj nesouhlas dramatickým způsobem, jindy mlčí. Boží mlčení však neznamená souhlas, většinou znamená pravý opak. Velmi často se tyto hrůzostrašné příběhy odehrávají ve chvíli, kdy je Boží lid od něj nejvíce vzdálený, ignoruje jeho zákony a dělá to, co se mu zdá správné v jeho vlastních očích. Jako Boží zástupci jsme povoláni, abychom něco udělali a ozvali se, a to vidíme na Ježíšově příkladu.⁶⁴

Co to znamená pro oběti/osoby, které prožily domácí násilí?

Bůh vidí a stará se o ty, kteří byli v průběhu věků zneužíváni, znásilňováni a bylo na nich páčáno jakékoli násilí. Tato témata nejsou tabu. Musíme o takových věcech a proti nim mluvit a dát jasně najevo, že je bezpečné o zneužívání informovat.

⁶³ Více o tomto tématu viz kniha Lucy Peppiattové *Rediscovering Scripture's Vision for Women: Fresh Perspectives on Disputed Texts*.

⁶⁴ Kázání týkající se složitějšího textu Soudců 19 najdete zde: restored-uk.org/judges19

Ježíš přinesl ženám důstojnost

Křesťané by měli celou Bibli číst v kontextu Ježíše Krista. Ježíšův postoj k ženám byl výzvou patriarchálnímu uspořádání jeho doby. Dorothy Sayersová to vyjádřila paměťhodnými slovy:

„... není proto asi divu, že ženy byly první u Kolébky a poslední u Kříže. Nikdy nepoznaly nikoho, jako byl tento Muž – žádný podobný nikdy nebyl. Prorok a učitel, který na ně nikdy neútočil a neurážel je, nikdy jim nelichotil..., který bral jejich otázky vážně a stejně tak na ně odpovídal.“

Při pomoci obětem/lidem, kteří prožili domácí násilí, se můžeme řídit Ježíšovým příkladem, jak nám ho ukazují následující příběhy.

Ježíš obnovuje – Lukáš 8,40–48

Tento příběh popisuje jeden z Ježíšových zázraků – uzdravil ženu, která 12 let krvácela. Toto trápení ji připravilo o již tak nízké postavení ženy a učinilo ji nečistou (3. Mojžíšova 15,19). Byla vyděděncem společnosti, se kterým by sotva někdo promluvil, natož aby se jí dotkl. Ježíš ji uzdravil a umožnil jí získat zpět svůj hlas. Nejenže jí vrátil zdraví, ale vrátil jí také důstojnost před jejím společenstvím. Byla dávana za příklad víry. K setkání ženy a Ježíše došlo, když byl Ježíš na cestě, aby uzdravil dceru významného představitele židovské komunity. Ježíš nedal přednost tomuto významnému představiteli na úkor této ženy. Udělal maximum, aby ukázal svou nestrannost navzdory všem očekáváním té doby.

Co to znamená pro oběti/osoby, které prožily domácí násilí

Boží reakce na něčí potřeby není ovlivněna postavením nebo výsadami. Pokud oběť/žena, která prožila zneužívání, prozradí, že ten, kdo ji zneužívá, má vysoké postavení v církvi, měli bychom upřednostnit její potřeby před jeho pověstí.

Ježíš dává důstojnost – Jan 4,1–30

Ježíš zpochybňoval tehdejší hierarchii všude, kam přišel. Židé se nestýkali se Samařany, ale Ježíš se rozhodl projít Samařskem. Na této cestě se setkává se ženou u studny. Dozvídáme se, že byla čtyřikrát vdaná, a je pravděpodobné, že ji muži zavrhlí a rozvedli se s ní. Její postavení bylo nyní tak nízké, že si ji její současný partner ani nechtěl vzít. Dokonce i učedníci dali najevo překvapení nad Ježíšovým setkáním s ní (Jan 4,27).

Ježíš jí dal důstojnost, mluvil s ní o teologii a neuvěřitelným způsobem si ji vybral jako prvního člověka v Bibli, kterému zjevil svou božskou totožnost. Když si ji vybral, nechtěl získat vliv, peníze ani podporu, ale tím, že této ženě dal hodnotu a důstojnost, navždy změnil její příběh a zanechal svým následovníkům neuvěřitelný příklad.

Co to znamená pro oběti/osoby, které prožily domácí násilí?

Ježíš nám připomíná, že důstojnost ženy nesouvisí s historií jejího vztahu, ale s vnitřní hodnotou toho, že je Božím stvořením. Ať už je příběh oběti či ženy, která prožila násilí, jakýkoli, použití tohoto východiska pro jakýkoli rozhovor s ní poskytuje prostor plný úcty, kde je možné využít příležitosti k obnově a rozšíření Božího poslání.

Ježíš osvobozuje – Jan 8,1-11

V 8. kapitole Janova evangelia zákoníci přivedou k Ježíši cizoložnou ženu, aby vyzkoušeli, jak bude reagovat. Všimněte si, že nepřivedou muže, kterého se to také týká – jde jim o to, aby zahanbili ženu. Muž není pohnán k odpovědnosti. Ježíš ve své moudrosti obrací situaci proti nim a zpochybňuje jejich schopnost soudit druhé. Nastavuje jim metaforické zrcadlo a říká: „Kdo z vás je bez hříchu, první hod' na ni kamenem!“ A oni jeden po druhém odcházejí ze scény.

Ježíš nejenže upřednostnil potřeby cizoložné ženy před uspokojením očekávání farizeů, ale dal se s ní do řeči. V 8. verši Ježíš říká ženě odsouzené k pomalé a potupné smrti slova o svobodě. Místo odsouzení ji zahrnul neuvěřitelnou milostí.

Co to znamená pro oběti/osoby, které prožily domácí násilí?

Musíme přestat odsuzovat ženy za to, co jim muži dělají. Místo toho se můžeme otevřít, abychom naslouchali, byli prostředníky Ježíšovy svobody a pomohli změnit příběh obětí/žen, které prožily násilí.

Vina za domácí násilí neleží na straně ženy. Leží na straně násilníka, který se rozhodl ji týrat.

Základní otázky:

Neměly by se manželky prostě podřizovat svým manželům?

Tento text v Efezským 5,21–33 začíná příkazem, abychom se podřizovali jedni druhým, což je ozvěnou rovnosti, kterou vidíme před pádem.

Pavel vysvětluje pojem podřízenosti přirovnáním ke vztahu mezi církví a Kristem (Ef 5,24). Podřízenost církve Kristu není výsledkem povinnosti nebo síly, ani nátlaku nebo strachu. Církev se podřizuje Kristu v odpovědi na jeho velkou lásku. Z křesťanského hlediska by podřízení se mělo být dobrovolným aktem lásky, nikoli důsledkem strachu.

Může manžel znásilnit svou manželku?

Znásilnění v manželství existuje a je nejen hříchem, ale také trestným činem. Je považováno za formu domácího násilí a v řadě zemí je nezákonné, včetně České republiky. První Korintským 7,4a (ČSP) říká, že „žena nevládne svým tělem, nýbrž její muž“. Tento verš vytržený z kontextu se používá k tomu, aby se ženám upírala možnost rozhodnout, zda se sexem souhlasí, a někdy se jím ospravedlňuje znásilnění v manželství.

Pavel v celém tomto textu (1. Korintským 7,1–7) výslovně, důsledně a záměrně vyjadřuje vzájemnost ve vztahu mezi ženou a mužem. Píše sice, že „žena nevládne svým tělem“, ale zároveň v téže větě říká, že „podobně však ani muž nemá své tělo pro sebe, ale pro svou ženu“.

V tomto případě je manžel, který má větší moc a postavení, vyzván, aby se nejprve podřídil tím, že dá to, co právem patří jeho ženě. Pak, aby byl výčet úplný, je manželce řečeno, že stejná povinnost platí i pro ni. Takováto vzájemnost týkající se manželství je v převážně patriarchálním světě pozoruhodná.

Pavův jazyk vzájemnosti je v příkrém rozporu s představou sexu bez souhlasu nebo sexu na požádání. Používat Pavlova slova jako omluvu nebo zlehčování znásilnění znamená nejen manipulovat s jeho spisy, ale také pomíjet hlavní myšlenku jeho učení o tom, že máme dávat přednost jedni druhým.

Nemáme přijímat utrpení?

Následování Ježíše člověka něco stojí. Ježíš řekl svým následovníkům, aby vzali svůj kříž a následovali ho (Lk 9,23). V 1. Petrově 2,20–21 Petr píše, že utrpení v důsledku toho, že jednáme správně, je chvályhodné, a že bychom měli kráčet v Kristových šlépějích. Někteří tento text používají k tomu, aby tvrdili, že ženy by měly zůstat s násilníky a snášet utrpení s radostí. Nezapomínejme však, že Ježíš se několikrát vyhnul těm, kteří měli autoritu a chtěli mu ublížit, aby mohl pokračovat ve svém poslání (J 8,59; Mt 12,14–15; J 10,39). Nepodrobil se utrpení pokaždé, když se k tomu naskytla příležitost, ale stáhl se nebo odešel, a kříži se podrobil jen ze zcela konkrétního důvodu pro větší dobro.

Copak Bůh nemá v nenávisti rozvod?

Malachiáš 2,16 (ČSP) říká: „Neboť nenávidím propuštění, praví Hospodin, Bůh Izraele, a toho, kdo přikrývá násilí na svém oděvu, praví Hospodin zástupů.“ V mnoha obětech/lidech, kteří prožili domácí násilí, tento verš zanechává pocit, že musí volit mezi svou vírou a svobodou. Toto poselství je však určeno mužům v komunitě, kteří se s bezostyšnou lehkostí rozváděli se svými manželkami. V době vzniku tohoto textu byly bezpečnost a živobytí žen úzce spjaty s jejich rodinným stavem. Záměrem celé pasáže, z níž je tento verš často vytrhován, je napomenout muže, kteří přistupovali k rozvodu velmi lehkovážně a ohrožovali své ženy tím, že je v případě rozvodu nechávali bez prostředků.

Zajímavá je i druhá polovina tohoto textu – v té době muži symbolicky přikrývali své ženy pláštěm, aby dali najevo, že je budou chránit (Rt 3,9). Malachiášova zmínka o „přikrytí násilí na svém oděvu“ znamená porušení manželské smlouvy tím, že muž ženu nechránil.⁶⁵ Bůh sice nenávidí rozvod, ale také nenávidí zneužívání a násilí. V této pasáži šlo o ochranu žen v této kultuře, v této době, před zneužíváním a strádáním.

⁶⁵ Paynter, H. (2020). *The Bible Doesn't Tell Me So: Why You Don't Have to Submit to Domestic Abuse and Coercive Control*. United Kingdom: Bible Reading Fellowship.

Zdroje pro použití v rámci bohoslužby

Čtení založené na Matoušovi 25,35–46

Byla jsem hladová a dali jste mi chléb.
Měla jsem žízeň a dali jste mi napít.
Byla jsem cizinka a přivítali jste mě.
Byla jsem nahá a dali jste mi oblečení.
Byla jsem nemocná a navštívili jste mě.
Byla jsem ve vězení a přišli jste za mnou.
Byla jsem znásilněna a stáli jste při mně.
Byla jsem zbita a zajistili jste mi útočiště.
Byla jsem obtěžována a pomohli jste mi jednat.
Bylo na mě pácháno násilí a zasáhli jste.
Trpěla jsem bolestí a utěšili jste mě.
Krvácela jsem a ošetřili jste má zranění.
Osiřela jsem a byli jste mi matkou.
Byla jsem osamělá a vzali jste mě za ruku.
Nebyla jsem hodna úcty a věřili jste ve mě.
Byla jsem obětí a dali jste mi sílu.
Byla jsem zmatená a dali jste mi moudrost.
Mlčela jsem a naslouchali jste mi.
Hledala jsem a hledali jste se mnou.
Klepala jsem a otevřeli jste dveře.

Vyznání

Bože, ty znáš naše srdce, naši mysl, naše pocity a myšlenky. Znáš těžké kameny, které tíží naši duši. Pláčeme za všechny, kteří nemohou být zachráněni. Potěš nás, když truchlíme nad ztrátou životů žen v důsledku násilí. Posiluj nás, když prolomíme mlčení, postavíme se zlu a budeme volat po spravedlnosti. Pomoz nám vidět řetězy, které nás svazují, a řetězy, které nasazujeme druhým. Osvobod' nás, abychom mohli kráčet v plnosti života, která je zaslíbena všem lidem. Dovol nám žít podle tohoto slibu v každém okamžiku našeho života.

Amen.

Modlitba

Bože lásky, pomoz nám najít vhléd, abychom rozpoznali násilí ve všech jeho podobách, a odvahu pojmenovat ho a mluvit za spravedlnost.

Kéž Pán Ježíš požehná každému z nás soucitem se zranitelnými a milostí stát při nich a sdílet s nimi jeho sílu.

Kéž nám Duch svatý požehná srdcem plným modlitby a mocí přinášet mír a proměňovat svět.

Modlíme se za systémy, které bojují s nevhodnými postoji, korupcí a krutostí.

Milující Bože, ty jsi ten, kdo touží po tom, aby všichni lidé byli uvedeni do pečujících vztahů mezi sebou navzájem i s tebou.

Ukaž nám cestu ke spravedlnosti a naplň nás svou uzdravující mocí skrze Ježíše Krista, našeho Pána.

Amen.

Charta ohledně domácího násilí

Tato církev/sbor:

1

Chápe domácí násilí jako vzorec chování v jakémkoli vztahu, který je používán k získání nebo udržení moci a kontroly nad intimním partnerem.

2

Věří, že domácí násilí ve všech jeho formách je nepřijatelné a neslučitelné s křesťanskou vírou a křesťanským způsobem života.

3

Přijímá, že domácí násilí je závažný a komplexní problém, který se vyskytuje v rodinách v církvi i v širší společnosti.

4

Zavazuje se naslouchat, podporovat a pečovat o osoby postižené domácím násilím.

5

Bude vždy klást bezpečnost žen a dětí postižených domácím násilím jako nejvyšší prioritu.

6

Bude spolupracovat se specializovanými službami pro oběti domácího násilí, bude se od nich učit a vhodným způsobem je podporovat a bude zveřejňovat jejich práci.

7

Bude usilovat o zaškolení poradců, kteří budou podporovat používání pokynů pro správnou praxi a budou informovat církve o tvorbě a aplikaci těchto pokynů.

8

Bude adekvátně vyučovat o tom, že domácí násilí je hřích.

9

Bude učit, co znamená být mužem a ženou, kteří jsou stvořeni k Božímu obrazu jako sobě rovní.

10

Věří v obnovu obětí/osob, které prožily domácí násilí, podle Izajáše 61,3, kde Bůh říká, že jim chce dát „místo popela na hlavu čelenku, olej veselí místo truchlení, závoj chvály místo ducha beznaděje“.

Rejstřík organizací a služeb

Pro oběti násilí

Bílý kruh bezpečí

Nepřetržitá telefonická linka pro pomoc obětem domácího násilí 116006

Tel.: 257 317 110

E-mail: centrala.praha@bkb.cz, 116006@bkb.cz

www.116006.cz

www.bkb.cz

ROSA – centrum pro týrané a osamělé ženy

Tel.: 241 432 466, 739 709 764, SOS tel. 602 246 102 (Po-Pá 9-18 h)

Krizová bezplatná linka: 800 605 080

E-mail: info@rosa-os.cz, poradna@rosacentrum.cz, azyl@rosacentrum.cz

www.rosa-os.cz

Persefona, z. s.

Tel.: 545 245 996, 737 834 345

E-mail: domacinasili@persefona.cz, poradna@persefona.cz

www.persefona.cz

ProFem, o.p.s.

Tel.: 608 222 277

E-mail: info@profem.cz

www.profem.cz

ACORUS

Tel.: 283 892 772

E-mail: info@acorus.cz

www.acorus.cz

Magdalenium

Tel.: 702 065 433

E-mail: magdalenium@magdalenium.cz

www.magdalenium.cz

Krizové centrum RIAPS

Nepřetržitá pohotovostní služba

Tel.: 222 586 768

E-mail: riaps@csspraha.cz

www.csspraha.cz/krizove-centrum-riaps.html

Česká katolická charita – projekt Magdala

Tel.: 251 552 790

E-mail: magdala@praha.charita.cz

https://praha.charita.cz/sluzby/magdala/

Diakonie ČCE

www.diakoniecce.cz

Diakonie ČCE – Středisko krizové pomoci v Praze

Tel.: 739 244 889

E-mail: petra.krupickova@scps.diakonie.cz

https://www.diakonie.cz/sluzba-278-krizova-pomoc-praha/

Diakonie ČCE – Plus pro lidi v krizové situaci (Diakonie západ)

Tel.: 733 414 421

E-mail: plus@diakoniezapad.cz

https://www.diakoniezapad.cz/sluzby-

diakonie-zapad/pro-lidi-v-nouzi/plus-pro-lidi-v-krizove-situaci/

Seznam intervenčních center ⁶⁶

IC Brno – Spondea, tel.: 739 078 078, https://www.ic-brno.cz/

IC České Budějovice – tel.: 603 281 300, https://www.dchcb.cz/jak-pomahame/sluzby-strediska-dchcb/intervencni-centrum/

IC Havířov – tel.: 596 611 239, https://www.slezskadiakonie.cz/

IC Hradec Králové – tel.: 774 591 383

https://www.charitahk.cz/komu-a-jak-pomahame/osobam-ohrozenym-domacimnasilim/

IC Kladno – tel.: 605 765 883, https://www.zsi-kladno.cz/

IC Liberec – tel.: 482 311 632, http://www.cipslk.cz/

IC Nymburk – tel.: 775 561 847, https://www.respondeo.cz/domaci-nasili/

IC Olomouc – tel.: 774 406 453, https://www.ssp-ol.cz/intervencni-centra/rozcestnik

IC Ostrava – tel.: 597 489 207, 739 449 275, https://www.domacinasili.cz/intervencni-centrum/

⁶⁶ http://www.domaci-nasili.cz/

IC Pardubice – tel.: 466 260 528, <https://www.skp-centrum.cz/>

IC Plzeň – tel.: 777 167 004,
<https://www.dchp.cz/jak-pomahame/v-plzenskem-kraji/pomoc-v-krizovych-situacich/intervencni-centrum-plzenskeho-kraje/>

IC Praha – tel.: 281 911 883, <https://www.csspraha.cz/sluzby>

IC Sokolov – tel.: 359 807 001,
<http://www.pomocvnouziops.cz/www/script/main.php?ac=stranka&id=4&menu=4>

IC Ústí nad Labem – tel.: 475 511 811, <https://spirala-ul.cz/>

IC Vysočina – tel.: 567 215 532, <https://www.intervencni-centrum.cz/kontakt>

IC Zlín – tel.: 774 405 682, <https://pkcentrum.cz/>

Pro děti

Locika

Tel.: 725 183 141
E-mail: info@centrumlocika.cz
<https://www.centrumlocika.cz/>

Dětské krizové centrum

Tel.: 241 484 149, 777 715 215
E-mail: problem@ditekrize.cz
<https://www.ditekrize.cz/pomahame-detem/>

Linka Bezpečí

Tel.: 116 111
E-mail: pomoc@linkabezpeci.cz
<https://www.linkabezpeci.cz/>

Cestou necestou – krizové centrum pro rodinu

Tel.: 605 203 876
E-mail: kcr@cestounecestou.org
<https://cestounecestou.org/>

Spondea

Tel.: 739 078 078, 725 735 883
E-mail: intervencni-centrum@spondea.cz
<https://www.spondea.cz/cz>

Pro pachatele násilí

Liga otevřených mužů

Tel.: 728 563 768 (Program Zvládání vzteku 721 854 177)
E-mail: info@ilom.cz
<https://ilom.cz/>

Persefona, z. s. – projekt „Bezpečné soužití – terapie pachatelů domácího násilí – nová výzva“

Tel.: 731 442 731
E-mail: bezpecnesouziti@persefona.cz
www.persefona.cz

Diakonie ČCE – Stop násilí

Tel.: 777 734 172, 777 734 173
E-mail: vztahy@diakonie-praha.cz
<https://www.nasilivevztazich.cz/>

Program VIOLA - Centrum sociálních služeb Praha

Tel.: 281 911 883
E-mail: viola@csspraha.cz
<https://www.csspraha.cz/tyka-se-me-domaci-nasili>

Psychoterapeutické centrum Gaudia

Tel.: 242 87 327, 773 993 036
E-mail: info@gaudia.cz
www.gaudia.cz

Seznam doporučené literatury

Vaše právo – první právní pomoc obětem domácího násilí

Veronika Ježková, Jiřina Voňková, Dana Pokorná, 10. vydání, 2020
<https://www.profem.cz/cs/vydali-jsme/publikace/a/vase-pravo---prvni-pravni-pomoc-obetem-domaciho-nasili>

Domácí násilí z pohledu žen a dětí

Jiřina Voňková, Ivana Spoustová, Právní stav k 1. 1. 2016
<https://www.profem.cz/cs/vydali-jsme/publikace/a/domaci-nasili-z-pohledu-zen-a-deti>

Vraždy v kontextu domácího násilí

Jiřina Voňková, David Oplatek, 2015
<https://www.profem.cz/cs/vydali-jsme/publikace/a/vrazdy-v-kontextu-domaciho-nasili>

Nejste na to sama – informace pro oběti

sexuálního násilí a jejich blízké
Veronika Ježková, Dana Pokorná, 2019
<https://www.profem.cz/cs/vydali-jsme/publikace/a/nejste-na-to-sama---informace-pro-obeti-sexualniho-nasili-1>

Násilí je možné zastavit – psychologie násilí a terapie pro osoby, které se dopouštějí násilí v blízkých vztazích

Barbora Jakobsen a Marius Råkil (eds.), 2022
<http://www.dejmezenamsanci.cz/wp-content/uploads/2017/05/nasili-je-mozne-zastavit.pdf>

Domácí násilí – Kontext, dynamika a intervence

Drahomír Ševčík, Naděžda Špaténková a kol., 2011

Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů

– příručka pro pomáhající profese
Ludmila Čírtková, Petra Vitoušová a kol., 2007

Z pekla ven – žena v domácím násilí

Andrea Buskotte, 2008

Užitečné weby:

<https://www.stopnasili.cz/>
<https://www.probezpecnydomov.cz/>
<https://pod-svicnem.cz/>
<https://www.nasilivrodine.cz/>
<https://www.infovictims.cz>
<https://www.domacinasili.cz>
<http://www.domaci-nasili.cz/>

česká evangelikální
aliance • NA KAŽDÉM ZÁLEŽÍ

Společně přinášíme naději v Kristu v měnícím se světě

Spolupráce a networking

Aliance je platformou pro setkávání, inovace a sdílení zdrojů, které Bůh české církvi dal.

Podpora zakládání a revitalizace sborů

Věříme, že musíme hledat nové odpovědi, nové formy, zkusit nové věci a pracovat na zakládání a revitalizaci sborů.

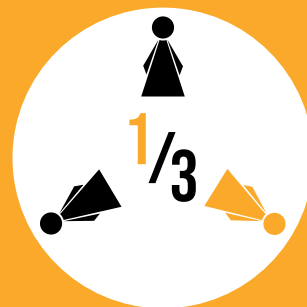

Hlas ve veřejném prostoru

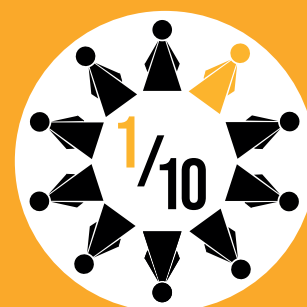
Více než 30 let komunikujeme křesťanskou perspektivu i vůči politickým zástupcům. Zastupujeme zájmy svých členů a hájíme náboženskou svobodu a svobodu slova.

chci podpořit ČEA

KAŽDÁ TŘETÍ ŽENA V ČR
ZAŽILA VE SVÉM ŽIVOTĚ
VÍCE NEŽ JEDNU FORMU
SEXUÁLNÍHO NÁSILÍ NEBO
OBTĚŽOVÁNÍ

TÉMĚŘ KAŽDÁ DESÁTÁ
ŽENA V ČESKÉ REPUBLICE
PROŽILA ZNÁSILNĚNÍ

- 1/100 VYHLEDÁ LÉKAŘE
- 4/100 VYHLEDAJÍ TERAPEUTA
- 6/100 NAHLÁSÍ NÁSILÍ POLICII
- 21/100 SE SVĚŘÍ PŘÁTELŮM
- 43/100 NECHÁ TO BÝT

V PŘEPOČTU PŘES 409 000
ŽEN V ČR SE MUSÍ VYROV-
NAT SE SKUTEČNOSTÍ
ZNÁSILNĚNÍ VE SVÉM
ŽIVOTĚ

domacinasili.ea.cz

Česká evangelikální aliance, z. s.
info@ea.cz | www.ea.cz

ISBN 978-80-11-03315-6

9 788011 033156